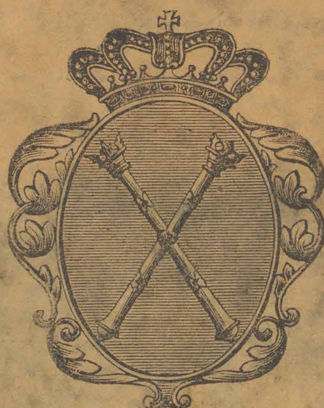
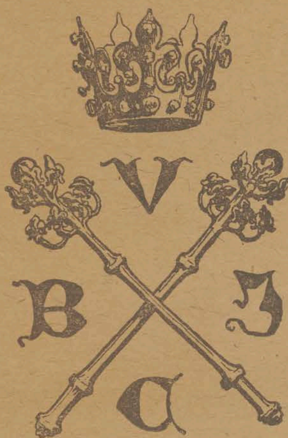
...Cypri: Oratio
...ris Domini
...em edita.
...ius. 1604.

V
B J
C

S. EPIPHANII
EPISCOPI CYPRI
ORATIO

In sepultumm Corporis Domini

Nunc primùm in lucem edita ex Bibliotheca
SIMONIS SIMONIDAE.

Samosci
Cum Privil. Pont. sanctit. et Regiae Maiest.
Martin. Lenscius Typogr. Acad. excudeb.
M. DC. IV.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D.

D. CLAVDIO COMITI RANGONO EPISCOPO REGII

SANCT. D. N. AD SERENISS. POLONIAE ET SVVECIAE REGEM NVNCIO.

SIMON SIMONIDES S. D.

Vi religionem auorum nostrorum temporibus innouarunt, vt imperitiæ hominum plausibilius fucum facerent, id præseferre visi sunt, quòd fugitiuam antiquitatem retrahere, & mores desitos reuocare satagerent. Contra quos à doctissimis viris in Ecclesia varia via itum est. Nam pleriq; quasi ex iure manum cum illis conseruerunt, & ad ipsos fontes nempe ad præscriptã & expressam verbi diuini normam recurrerunt, statumq; præsentem Ecclesiæ ex prima origine & lege per Christum Saluatorem lata arcessiuerunt. Pleriq; ætatum & temporũ subductis rationibus, explorata omni antiquitate, quibus viris, quibus institutis initio creuerit, quomodo adoleuerit, quos progressus fecerit, quo decursu atque ordine ad nostram ætatem peruenerit, congruam & consonam sibi Ecclesiæ disciplinam aperuerunt, ipsosque nouatores, non tam veterum morum assertores, quàm errorum dudum explosorum excitatores esse docuerunt. A pleriq; elaboratum est in scriptoribus, qui nulla æta-

la ætate in Ecclesia defuerunt, è tenebris eruendis, & in lucem proferendis; quorum doctrina vbiq; constans & perpetua, locupletissima testis est, ijsdem radiis nunc Ecclesiam illustrari, quibus olim florebat, neq; alia sæculo hoc doceri, quam quæ omnibus sæculis promebantur. Hanc tertiam curam, alienorum scriptorum in publicum edendorum, quanquam operæ minoris, tamen precij maximi semper ego esse existimaui, doctus non vno exemplo, quicunq; sese ad lectionem veterum patrum contulissent, doctrina illorum commonefactos, nullo negocio ad viam redijsse, vt planè certissimus sim, non posse commodiorem rationem iniri, siue ab errore reuocandorum, siue optima disciplina instituendorum hominum, quàm si prisci illi sapientissimi & sanctissimi viri frequentes in ore, in manibus sint, illorumq; diuinissima scripta, percrebrescant. Verùm hæc illi curæ sint, qui ex alto Ecclesiam suam curat. Mihi cum in manus incidisset ἀποσπασμάτιον quoddam ex eadem vetere gaza, nolui committere, vt diutius luce careret. Oratio est. D. Epiphany de sepultura Corporis Christi; ex qua, præter summam pietatem atq; adeò enthusiasmum verbi diuini, illud quoque illustri argumento sit, quàm celebri ritu parentalia Saluatoris nostri, quæ etiàmnum in Ecclesia frequentantur, iam tum olim illo æuo à maioribus nostris vsurpata fuerint, quorum vt cæterorum omnium, apud istos nouos antiquitatis ostentatores, vastities & silentium est. Tibi autem Illustriss. Antistes Claudi Rhangone vt primo missu offerrē, & dignitas quam sustines, & virtutum tuarum admiratio suasit. Nam cùm Legati munus in Polonia ab eo geras, qui

caput

caput Ecclesiæ est, quique omnibus thesauris religionis præest, iure optimo, etiam hoc quantulumcunq; κειμήλιον tibi reddi debuit. De virtutibus tuis dicendi breuior quidem hic est locus, verùm is est de te totius Poloniæ sensus, nec grauiorem & candidiorem virum, nec prudentiorem & dexteriorem Legatum in Poloniam à Sanctiss. Sede mitti potuisse, qui cùm omnia accuratissimè pro Dei gloria facias, tanta tamen animi moderatione, tam pacato atq; ad amussim exacto iudicio vtaris, vt etiam aduersary habeant, quod in te venerentur, ipsa Respublica Polona meliores ciues vix agnoscit, præut tuus est in illam affectus, immò te tanquā salutare sydus omnes aspicimus. Ego dum in clientellam tuam suscipi cupio, illud à Deo Optimo Max. peto, vt tantis virtutibus tuis summa præmia respondeant. Samoscij Kalen. Iunij Anno M. DC. IV.

Beneuolo Lectori.

DVbitari non potest, genuinam esse hanc D. Epiphanij orationem. quanquam enim paullò diuersior stilus in ea sit, quàm qui in alijs eius scriptis reperitur, nihilominus multa sunt argumēto, quæ eum ipsum auctorem approbant. Primùm, quòd in plerisque per Europam Bibliothecis manuscripta habetur cum eodē titulo. Deinde, quòd in Orientalibus Græcorum Ecclesijs, magno Sabbato recitatur cum nomine Diui Epiphanij. Itidem, cum eodem nomine recitatur in Russorum Ecclesijs, translata in linguam Sclauonicam. Postremo, si quis orationem hanc conferat cum ea, quæ ad diem Palmarum, cum nomine eiusdem D. Epiphanij, ex Bibliotheca Antonij Caraphæ Cardinalis prodijt Anno M. D. Lxxxvj. dedicataque est à Consaluo Ponce de Leon Sixto Quinto Pontifici Maximo, genusque dicendi vtriusque consideret, facilè agnoscet, ouum ouo similiùs non esse, vt qui hanc reprobet, illam quoque in dubium vocare necesse habeat. Nouum autem non est, eloquentissimos viros alio genere dicendi sermones ad populum habuisse, alio libros scriptitasse.

Id te admonitum volui.

TOY ENA-

ΤΟΥ ΕΝ Α-
ΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ Η-
ΜΩΝ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ Ε-
πισκόπου Κύπρου λόγος.

ΕΙ'Σ Τ'ΗΝ ΘΕ'ΟΣΩΜΟΝ ταφὴν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθαίας. καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ ᾅδῃ τοῦ Κυρίου κατάβασιν, μετὰ τὸ σωτήριον πάθος παραδόξως γεγενημένην.

ΤΩ͂ Α'ΓΙΩ ΚΑΙ' ΜΕΓΑΛΩ Σαββάτῳ.

Εὐλόγισον Δέσποτα.

S. PATRIS
NOSTRI EPIPHANI E-
PISCOPI CYPRI
Oratio.

IN DIVINI CORPORIS SEpulturam Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi,& in Iosephum qui fuit ab Arimathæa, & in Domini in infernum descẽsum, post salutarem passionem, admirabiliter factum.

SANCTO ET MAGNO Sabbato.

Benedic Domine.

INTERPRETE STANISLAO PHAENICIO.

Τι τοῦτο σήμερον, σιγὴ πολλὴ ἐν τῇ γῇ. τὶ τοῦτο; σιγὴ πολλὴ καὶ ἠρεμία. λοιπὸν σιγὴ δὲ πολλὴ ὅτι ὁ Βασιλεὺς ὑπνοῖ· γῆ ἐφοβήθη, καὶ ἡσύχασεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐν σαρκὶ ὕπνωσε, καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος ὑπνοῦντας ἀνέστησεν. ὁ Θεὸς ἐν σαρκὶ τέθνηκε, καὶ ὁ ᾅδης ἐτρόμαξεν. ὁ Θεὸς προσβραχὺ ὕπνωσε καὶ τοὺς ἐν τῷ ᾅδῃ ἐξήγειρε.

Ποῦ ποτὲ νῦν εἰσιν αἱ προβραχέως ταραχαί. καὶ φωναί. καὶ θόρυβοι, κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ὦ παρανο-

QVid istud hodie! silentium magnum in terra! Quid istud? silentium magnum, & solitudo. cæterùm silentium magnũ: quoniam Rex dormit, terra timuit & quieuit; quoniã Deus in carne obdormiuit, & à seculo dormientes excitauit. Deus in carne mortuus est, & infernus contremuit. Deus paululũ obdormiuit, & eos qui in inferno sunt, suscitauit.

Nunc tandem vbi sunt nuperæ illæ turbæ? & vociferationes, & tumultus aduersus Christum? ô

impij?

impij? vbi populi, & insultus, & arma, & lanceæ! vbi Reges & Sacerdotes, & Iudices iudicati! vbi lampades, & enses, & clamores inconditi? vbi vulgus, & fremitus, & custodia inhonesta? verè reipsa, sanè reipsa verè, populi meditati sunt inania, & fatua. Impegerunt in angularem lapidem Christum; sed ipsi contriti sunt: alliserunt petræ solidæ, verùm ipsi contriti sunt, & in spumam fluctus eorum dissoluti. Sustulerũt in ligno petram vitæ, quæ descendens, ipsos occidit. Colligârunt magnũ Samsonem Solem Deum; sed solutis à sæculo vinculis, alienigenas & impios perdidit. Occidit Deus Sol Christus sub terram, & tenebras perpetuas Iudæis fecit. Hodie salus his qui sunt supra terrã: & his, qui sunt à sæculo subtùs terram. Hodie salus vniuerso mũdo, quantuscúnq; visibilis, & quãtus inuisibilis. Duplex hodie Domini aduẽtus, duplex œconomia, duplex amor erga homines, duplex descẽsus simul & sui demissio, duplex hominum visitatio, è cœlo in terrã, è ter-

ράνομοι. ποῦ οἱ δῆμοι, καὶ ἐνστάσεις, καὶ τὰ ὅπλα, καὶ δόρατα; ποῦ οἱ βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ κριταὶ οἱ κατάκριτοι; ποῦ οἱ λαμπάδες, καὶ μαχαίραι καὶ οἱ θρύλλοι οἱ ἄτακτοι; ποῦ οἱ λαοὶ, καὶ τὸ φρύαγμα. καὶ ἡ κουστωδία ἡ ἄσεμνος; ἀληθῶς ὄντως, ἐπεὶ καὶ ὄντως ἀληθῶς, λαοὶ ἐμελέτησαν κενὰ καὶ μάταια. προσέκοψαν τῷ ἀκρογωνιαίῳ λίθῳ Χριστῷ, ἀλλ' αὐτοὶ συνετρίβησαν. προσέρρηξαν τῇ πέτρᾳ τῇ στερεᾷ, ἀλλ' αὐτοὶ συνετρίβησαν. καὶ εἰς ἀφρὸν τὰ κύματα αὐτῶν διελύθησαν. ὕψωσαν ἐπὶ ξύλου τὴν πέτραν τῆς ζωῆς, καὶ κατελθοῦσα αὐτοὺς ἐθανάτωσεν. ἐδέσμησαν τὸν μέγαν Σαμψὼν ἥλιον Θεὸν· ἀλλὰ λύσας τὰ ἀπ' αἰῶνος δεσμὰ, τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ παρανόμους ἀπόλεσεν. ἔδυ Θεὸς Ἥλιος Χριστὸς ὑπὸ γῆν, καὶ σκότος ἀνέσπερον Ἰουδαίοις πεποίηκεν. Σήμερον σωτηρία τοῖς ἐπὶ γῆς, καὶ τοῖς ἀπ' αἰῶνος ὑποκάτω γῆς· Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ ὅσος τε ὁρατὸς καὶ ὅσος ἀόρατος. Διττὴ σήμερον τοῦ δεσπότου παρουσία, διττὴ ἡ οἰκονομία, διττὴ φιλανθρωπία, διττὴ ἡ κατάβασις ὁμοῦ καὶ συγκατάβασις. διττὴ πρὸς ἀνθρώπους ἐπίσκεψις, ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ἀπὸ τῆς γῆς ὑπο-

ὑποκάτω τῆς γῆς Θεὸς παραγίνεται. Πύλαι ἄδου ἀνοίγονται, οἱ ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένοι ἀγάλλεσθε, οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθήμενοι, τὸ μεγα φῶς ὑποδέξασθε. μετὰ τῶν δούλων ὁ Δεσπότης· μετὰ τῶν νεκρῶν ὁ Θεὸς· μετὰ τῶν θνητῶν ἡ ζωὴ· μετὰ τῶν ὑπευθύνων ὁ ἀνεύθυνος· μετὰ τῶν ἐν σκότει τὸ ἀνέσπερον φῶς· μετὰ τῶν αἰχμαλώτων, ὁ ἐλευθεροτὴς· μετὰ τῶν κατωτάτων, ὁ ὑπὲρ ἄνω τῶν οὐρανῶν. Χριστὸς ἐπὶ γῆς, πεπιστεύκαμεν· Χριστὸς ἐν νεκροῖς, συγκατέλθωμεν, καὶ θεάσωμεν καὶ τὰ ἐκεῖ μυστήρια. γνώσωμεν κρυπτοῦ κρυπτὰ ὑπὸ γῆν, θαυμάσια. μάθωμεν πῶς καὶ τοῖς ἐν ἄδη ἐπεφάνη τὸ κήρυγμα. τί οὖν; πάντας ἁπλῶς σώζῃ ἐπιφανὴς ἐν ἄδῃ Θεὸς; οὐ. ἀλλὰ κἀκεῖ τοὺς πιστεύσαντας. χθὲς τὰ τῆς οἰκονομίας, σήμερον τὰ τῆς ἐξουσίας· χθὲς τὰ τῆς ἀσθενείας, σήμερον τὰ τῆς αὐθεντίας· χθὲς τὰ τῆς ἀνθρωπότητος, σήμερον τὰ τῆς θεότητος ἐνδείκνυται. χθὲς ἐρραπίζετο, σήμερον τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος τὸ τοῦ ἄδου ῥαπίζει οἰκητήριον. χθὲς ἐδεσμεῖτο, σήμερον ἀλύτοις δεσμοῖς διαδεσμεῖ τὸν τύραννον. χθὲς κατεδικάζετο, σή

το, σή

è terra ſubtùs terram Deus apparuit. Portæ inferni pādun̄tur, qui à ſeculo dormiuiſtis, exultate; qui in tenebris & in vmbra mortis ſedetis, lucem ingentem excipite. Cum ſeruis Dominus: cū mortuis, Deus: cum mortalibus, vita: cum ſontibus, inſons: cum his qui in tenebris, non veſperaſcens lux. cum captiuis, vindex libertatis: cum infimis, qui eſt ſupra cœlos. Chriſtus in terra, cre didimus: Chriſtus inter mortuos, vnà deſcendamus & conſideremus quænā illic myſteria? Cognoſcamus occulti, occulta ſub terra mirabilia. Addiſcamus quomodo & his qui in inferno, innotuit præconiū. Quid igitur? Omnéſne omnino ſaluti reſtituit Deus? minimè. Verū & illic eos qui crediderūt. Heri quę erant œconomiæ, hodie quę potentię: heri quę imbecillitatis, hodie quę dominationis: heri opera humanæ natur æ, hodie diuinitatis oſtendūtur. Heri alapis percutiebatur, hodie fulgore diuinitatis, inferni percutit domiciliū. Heri ligabatur, hodie inſolubilibus vinculis colligat tyrannum. Heri condemna-

mnabatur, hodie condemnatis libertatem largitur. Heri ministri Pilati illi insultabant, hodie ianitores inferni eo viso horrore perculsi sunt. Verumenimvero audi Christi passionis rationem sublimiorem: audi & decãta: audi & celebra: audi & prædica Dei magna mirabilia. quomodo lex locũ cedit; quomodo gratia efflorescit: quomodo figuræ prætereunt: quomodo vmbræ transeunt: quomodo sol orbẽ terrarum implet: quomodo vetus testamentũ antiquatur: quomodo nouũ stabilitur: quomodo vetera transierunt; & quomodo noua effloruerũt. Duo populi tẽpore Christi passionis in Sion adfuerũt: alius ex Iudæis, simul alius ex gentibus: duo Reges Pilatus & Herodes: duo Principes sacerdotũ: Annas, & Caiphas: vt duo simul pascha fierent: illud quidem cessans, at Christi initiũ sumens: duæ victimæ eodẽ vespere perficiebantur: quoniam & duplex salus, viuorũ inquã & mortuorum conficiebatur. Ac populus quidem Iudaicus colligabat agnũ sacrificans in cæde; populus verò ex gẽtibus Deum in

τε, σήμερον τοῖς καταδίκοις ἐλευθερίαν χαρίζεται. χθὲς οἱ ὑπουργοὶ τοῦ Πιλάτου αὐτῷ ἐνέμπεζον· σήμερον οἱ πυλωροὶ τοῦ ἅδου εἰδόντες αὐτὸν ἔφριξαν. Ἀλλὰ γὰρ ἄκουσον τοῦ Χριστοῦ πάθους τὸν λόγον ἀνώτερον· ἄκουσον καὶ ὕμνισον· ἄκουσον καὶ δόξασον· ἄκουσον καὶ κήρυξον Θεοῦ μεγάλα θαυμάσια. πῶς ὁ νόμος ὑποχωρεῖ· πῶς ἡ χάρις ἐπανθεῖ· πῶς οἱ τύποι παρέρχονται. πῶς αἱ σκιαὶ διαβαίνουσιν· πῶς ὁ ἥλιος τὴν οἰκουμένην πληροῖ· πῶς ἡ παλαιὰ πεπαλαίωται· πῶς ἡ καινὴ βεβαιοῦται· πῶς τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, καὶ πῶς τὰ νέα ἐπήνθησε. Δύο λαοὶ ἐν Σιὼν κατὰ τοῦ Χριστοῦ πάθους καιρὸν παραγέγονεν· ὁ ἐξ Ἰουδαίων, ὁμοῦ καὶ ὁ ἐξ ἐθνῶν. δύο βασιλεῖς· Πιλάτος καὶ Ἡρώδης. δύο Ἀρχιερεῖς Ἄννας καὶ Καϊάφας· ἵνα τὰ δύο ὁμοῦ πάσχα γένωνται, τὸ μὲν καταπαυόμενον. τὸ δὲ Χριστοῦ ἐναρχόμενον. δύο θυσίαι κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἑσπέραν ἐπετελοῦντο· ἐπειδὴ καὶ σωτηρίαι, ζόντων λέγω καὶ νεκρῶν ἐπραγματεύοντο. καὶ ὁ μὲν Ἰουδαῖος ἐδέσμει θύων ἀμνὸν ἐν σφαγῇ. ὁ δὲ ἐξ ἐθνῶν Θεὸν ἐν σαρκί. καὶ ὁ

μὲν

μὲν τῇ σκιᾷ ἠτένιζεν· ὁ δὲ τῷ ἡλίῳ Θεῷ προσέτρεχε. καὶ οἱ μὲν δήσαντες Χριστὸν ἀπεπέμποντο. οἱ δὲ ἐξ ἐθνῶν προθύμως αὐτὸν ἐδέχοντο. καὶ οἱ μὲν κτηνόθυτον, οἱ δὲ θεόσωμον θυσίαν προσέφερον. ἀλλ' οἱ μὲν Ἰουδαῖοι τὴν ἐξ αἰγύπτου διάβασιν ἐμνημόνευον· οἱ δὲ ἐξ ἐθνῶν τὴν ἐκ τῆς πλάνης λύτρωσιν προεκηρύττοντο. καὶ ταῦτα ποῦ; ἐν Σιὼν τῇ πόλει τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου. ἐν ᾗ εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς. ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθεὶς Ἰησοῦς ὁ θεόπαις. ἐν μέσῳ Πατρὸς καὶ πνεύματος τῶν δύο ζώων τῶν ἐκ ζωῆς φυσικῶς ζώων γνωριζόμενος. καὶ ἐν μέσῳ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων τῆς φάτνης τικτόμενος. καὶ ἐν μέσῳ δύο λαῶν λίθος ἀκρογωνιαῖος κείμενος. καὶ ἐν μέσῳ νόμου καὶ προφητῶν ὁμοῦ κηρυττόμενος. καὶ ἐν μέσῳ Μωυσῆ καὶ Ἡλία ἐπὶ τοῦ ὄρους ὀπτανόμενος. καὶ ἐν μέσῳ τῶν δύο λῃστῶν Θεὸς τῷ εὐγνώμονι λῃστῇ γνωριζόμενος. καὶ ἐν μέσῳ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ τῆς μελλούσης κριτὴς αἰώνιος καθιζόμενος. καὶ ἐν μέσῳ σήμερον ζώντων καὶ νεκρῶν διττὴν ζωὴν καὶ σωτηρίαν ποιησάμενος. διττὴν πάλιν λέγω ζωήν. διττὴν γέννεσιν

um in carne. Ille vmbrā intuebatur; hic ad Solē Deum accurebāt. Illi Christum vincētes, alter alteri trāsmittebant; isti verò ex gentibus alacriter eum suscipiebāt. Illi ex iumentis mactatā; hi verò diuini corporis hostiam offerebant. Iudęi exitus ex Ægypto memoriā recolebāt; hi qui ex gentibus, liberationē ex errore prædicabant. Et hæc vbi? in Sion ciuitate Regis magni: in qua operatus est salutem in medio terræ. In medio duorum viuorum cognitus Iesus Dei filius: in medio Patris & Spiritus sancti, duorum viuorū ex vita, naturâ ipsa viuorum agnitus, & in medio Angelorum & hominū in pręsepi progenitus. Et in medio duorum populorum lapis angularis positus, & in medio legis, pariterq; Prophetarum prædicatione celebratus, & in medio Moysis & Heliæ in monte conspectus: & in medio duorū latronum Deus grato latroni cognitus, sedensque in medio præsentis vitæ & futurę iudex æternus: atq; in medio viuorum & mortuorum, duplicem hodie vitam & salutem perfecit. Duplicem rursum dico vitam, dupli-

cem generationem, simulque regenerationem. Et audi Christi duplicis natiuitatis opera, & plaude ob miracula. Angelus quidem Mariæ maternam Christi generationem nunciauit; angelus verò Mariæ Magdalenæ ex sepulchro regenerationem annunciauit. Noctu Christus in Bethleem nascitur; noctu rursum in Sion renascitur. Fascias circa natiuitatem suscipit; fascijs & hîc inuoluitur. Mirrham natus accepit: mirrham & in funere aloénque recipit. Illic Ioseph maritus nec maritus Mariæ, at hîc Ioseph ex Arimathæa. In Bethleem in præsepi generatio; verùm & in sepulchro tanquam in præsepi locus. Primi pastores Christi nunciabant generationem: sed & primi omnium pastores Christi discipuli annunciauerunt Christi à mortuis regenerationem. Illic Aue Angelus ad virginem exclamauit; & hîc Auete magni consilij Angelus Christus, hac voce mulieres compellauit. In prima generatione Christus post quadraginta dies ingressus est in terrestrem Hierosolymam, in templum; & obtulit vt primogenitus par turturum

rum

νησιν ὁμοῦ καὶ ἀναγέννησιν. καὶ ἄκουσον Χριστοῦ διπλοῦ τόκου τὰ πράγματα καὶ κρότει τὰ θαύματα. Ἄγγελος μὲν τῇ Μαριὰμ μητρικὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν εὐηγγελήσατο· ἄγγελος δὲ τῇ Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ τὴν ἐκ τοῦ τάφου ἀναγέννησιν εὐηγγελίσατο. νυκτὶ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γέννᾶται. νυκτὶ πάλιν ἐν τῇ Σιὼν ἀναγεννᾶται. σπάργανα εἰς τὴν γέννησιν καταδέχεται· σπάργανα καὶ ἐνταῦθα κατατυλίττεται· σμῦρναν γεννηθεὶς ἐδέξατο· σμῦρναν καὶ ἐν τῇ ταφῇ καὶ ἀλοὴν καταδέχεται. ἐκεῖ Ἰωσὴφ ὁ ἄνανδρος ἀνὴρ τῆς Μαρίας· ἀλλ' ὧδε Ἰωσὴφ ὁ ἐξ Ἀριμαθαίας. ἐν Βηθλεὲμ ἐν φάτνῃ ὁ τόκος· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ τάφῳ ὡς ἐπὶ φάτνης ὁ τόπος. πρῶτοι ποιμένες τὴν Χριστοῦ εὐαγγελίζοντο γέννησιν· ἀλλὰ καὶ πρῶτοι πάντων ποιμένες Χριστοῦ μαθηταὶ εὐηγγελίσθησαν τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναγέννησιν. ἐκεῖ χαῖρε ὁ Ἄγγελος τῇ παρθένῳ ἐβόησε· καὶ ἐνταῦθα, χαίρετε ὁ τῆς μεγάλης βουλῆς Ἄγγελος Χριστὸς ταῖς γυναιξὶ ἀνακέκραξεν. ἐν τῇ πρώτῃ γεννήσει Χριστὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν ναὸν, καὶ προσήγαγεν ὡς πρωτότοκος ζεῦγος

τρυγο-

τρυγόνων Θεῷ. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσει Χριστὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ὅθεν οὐκ ἐχωρίσθη, καὶ εἰς τὰ ὄντως ἅγια τῶν ἁγίων ὡς πρωτότοκος ἄφθαρτος ἐκ νεκρῶν, καὶ προσήγαγε τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ ὡς δύο ἀμώμους τρυγόνας, τὴν ψυχὴν καὶ τὴν σάρκα τὴν ἡμετέραν· ὃν καὶ ὑπεδέξατο ὁ Σιμεών τις ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν Θεὸς καὶ πατὴρ. ὡς ἐν ἀγκάλαις ἐν ἰδίοις κόλποις ἀπεριγράπτοις. ἐὰν δὲ μυθικῶς ταῦτα καὶ οὐ πιστῶς ἀκούεις, κατηγοροῦσι σου αἱ ἄλυτοι σφραγίδες τοῦ δεσποτικοῦ τῆς ἀναγεννήσεως Χριστοῦ μνήματος. ὥσπερ γὰρ ἐσφραγισμένων τῶν πανεμφύτων μητρανοίκτων κλείθρων τῆς παρθενικῆς φύσεως Χριστὸς ἐκ παρθένου γεγέννηται· οὕτως ἀδιανοίκτων ὄντων τῶν τοῦ τάφου σφραγίδων ἡ Χριστοῦ ἀναγέννησις πέπρακται. Πῶς δὲ ἐν τάφῳ καὶ ὑπό τινων Χριστὸς ἡ ζωὴ κατατίθεται; τῶν ἱερῶν λογίων ἀκούσωμεν.

Ὀψίας γενομένης, φησὶν, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος τοὔνομα Ἰωσήφ. οὗτος τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πιλάτον. καὶ ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. εἰσῆλθεν βροτὸς πρὸς

rum Deo: verùm & in resurrectione à mortuis Christus post quadraginta dies ascendit in superam Hierosolymam, à qua non erat separatus; & in verè sancta sanctorũ, vt primogenitus incorruptus à mortuis, & obtulit Deo & patri vt duas immaculatas turtures, animam & carnem nostram: quē suscepit, veluti Simeon quidam, antiquus dierũ Deus & Pater, tanquam in vlnas, in proprios sinus infinitos. Si verò hæc vt fabulosa, & nõ fidei gratiâ audis, accusant te non dissoluta sigilla regenerationis Dominici Christi sepulchri. Quemadmodũ enim obsignatis, ab ipsa natura inditis patefacientibus vterum claustris virgineę naturę, Christus ex virgine natus est: sic Christi regeneratio, cùm non essent aperta sepulchri sigilla, facta est. Qua autem ratione, & à quibus in sepulchro Christus vita conditur, sacras litteras audiamus.

Vespere, inquit, facto, venit homo diues, nomine Ioseph. Hic sumtâ audaciâ ingressus ad Pilatum, & petijt ab eo corpus Iesu. Ingressus mortalis ad mortalē, petens

tens, vt accipiat Deum, Deum mortalium. poſcit lutum à luto accipere, plaſtem omniũ: fænum à fæno recipere cœleſtem ignem: gutta miſella, à gutta miſella accipit abyſſum. Quis vidit ? quis vnquam fando audiuit? vt homo homini factorem hominum largiretur ? Iniquus iniquorum amuſſim & legem, pollicetur donare. Iudex nullius iudicij, tanquam cõdemnatum, iudicem iudicum, ſepeliendum permittit.

Veſpere, inquit, facto, venit homo diues nomine Ioſeph. verè diues, ſiquidem omnẽ compoſitam Domini hypoſtaſim rettulit. ſanè diues, quoniam duplicem ſubſtantiam Chriſti à Pilato accepit: enímuero diues, quoniam haud ęſtimatam margaritã dignus habitus eſt vt referret: reuera diues: loculos enim retulit plenos theſauro diuinitatis. Quomodo non diues, nimirum mundi vitam & ſalutem nactus? quomodo non diues Ioſeph, dono accepto Chriſto, qui omnia alit, & omnib. dominatur? Veſpere facto, erat enim ſerũ, cùm occidiſſet in infernum

πρὸς βροτὸν, αἰτούμενος λαβεῖν τὸν Θεὸν, τὸν Θεὸν τῶν βροτῶν αἰτεῖται. πηλὸς πρὸς πηλοῦ λαβεῖν τὸν πάντων πλαστουργόν. ὁ χόρτος παρὰ χόρτου κομίσασθαι τὸ οὐράνιον πῦρ. ἡ σταγὼν ἡ οἰκτρὰ παρὰ σταγόνος οἰκτροῦ λαμβάνει τὴν ἄβυσσον. τίς ἴδε; τίς ἤκουσε πώποτε; ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ τὸν ποιητὴν τῶν ἀνθρώπων χαριζόμενον; ἄνομος τῶν ἀνόμων τὸν ὅρον καὶ τὸν νόμον ὑπισχνεῖται χαρίζεσθαι. κριτὴς ἄκριτος ὡς κατάκριτον τὸν κριτὴν τῶν κριτῶν εἰς ταφὴν ἀφίησιν.

Ὀψίας γενομένης, φησὶν, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος τοὔνομα Ἰωσήφ. ὄντως πλούσιος, ὡς πᾶσαν τὴν σύνθετον τοῦ κυρίου ὑπόστασιν κομισάμενος. ἀληθῶς πλούσιος, ὅτι τὴν διττὴν οὐσίαν τοῦ Χριστοῦ παρὰ Πιλάτου ἔλαβε. καὶ γὰρ πλούσιος, ὅτι τὸν ἀτίμητον μαργαρίτην ἠξιώθη κομίσασθαι. ὄντως πλούσιος, βαλάντιον γὰρ ἐβάστασε γέμον τοῦ θησαυροῦ τῆς θεότητος. πῶς γὰρ οὐ πλούσιος τὴν τοῦ κόσμου ζωὴν καὶ σωτηρίαν κτησάμενος. πῶς δὲ οὐ πλούσιος Ἰωσὴφ δῶρον δεξάμενος, τὸν πάντα τρέφοντα καὶ πάντα δεσπόζοντα; Ὀψίας γενομένης, ἦν γὰρ λοιπὸν, δύσας ἐν ᾅδῃ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος.

ἥλιος. διὸ ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος τοὔνομα Ἰωσὴφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὃς ἦν κρυβόμενος διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων· ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτός. μυστήριον μυστηρίων ἀπόκρυφον· δύο κρυπτοὶ μαθηταὶ κατακρύψαι Ἰησοῦν ἐν τάφῳ ἔρχονται, τῷ κρυπτῷ ἐν τῷ ᾅδῃ μυστήριον, τοῦ κρυπτοῦ Θεοῦ ἐν σαρκὶ, διὰ τῆς ἰδίας κρύψεως διδάσκοντες τὸ μυστήριον· ἕτερος δὲ τὸν ἕτερον ὑπερβάλλων τῇ πρὸς Χριστὸν διαθέσει. ὁ μὲν γὰρ Νικόδημος ἐν τῇ σμύρνῃ ἐν τῇ ἀλώῃ μεγαλόψυχος· ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἐν τῇ πρὸς Πιλάτον τόλμῃ καὶ παῤῥησίᾳ ἀξιέπαινος. οὗτος γὰρ πάντα φόβον ἀποῤῥιψάμενος, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πιλάτον, αἰτούμενος τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ εἰσελθὼν πανσόφως ἐχρήσατο, ἵνα τοῦ ποθουμένου σκοποῦ ἐντὸς γένηται. διὸ οὐκ ἐχρήσατο πρὸς Πιλάτον κόμποις λόγοις καὶ ὑψηλοῖς ῥήμασιν, ἵνα μὴ εἰς ὀργὴν τοῦτον ἐξάψας ἐκπέσῃ τῆς αἰτήσεως· οὐδὲ λέγει πρὸς αὐτὸν. Δός μοι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ προβραχέως τὸν ἥλιον σκοτίσαντος, τὰς πέτρας ῥήξαντος, καὶ τὴν γῆν δονήσαντος καὶ τὰ μνημεῖα ἀνοίξαντος, καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ σχίσαντος. οὐδὲν τοιοῦ-

num iustitiæ sol. Quapropter venit homo diues nomine Ioseph ab Arimathæa, qui erat occultus discipulus, ob metum Iudæorum: venit autē & Nicodemus qui venerat ad Iesum noctu. Mysteriū mysteriorum absconditum: duo occulti discipuli, occulere Iesum in sepulchro veniunt: occulto in inferno mysterium: occulti Dei in carne, per propriam occultationem docent mysterium. alter autem alterū superat erga Christum affectu. Nicodemus quidē in myrrha & aloë magnanimus: Ioseph verò ob audaciā aduersus Pilatum & confidentiam dignus laude: hic enim metu omni abiecto, sumtâ fiduciâ, ingressus est ad Pilatum petens corpus Iesu; & ingressus, prudentissimè se gessit; vt desiderato proposito potiretur. Idcirco nō est vsus iactabūda aliqua ad Pilatum atque elata oratione: ne si eū ad iram inflammasset, excideret petitione. neq; sic cōpellat. Da mihi corpus Iesu, qui nuper solem obscurauit, qui petras dirrupit, terram concussit, monumenta aperuit, velū templi discidit. Nihil tale ad Pi-

latum loquitur. Quid ergo? Petitionem quandam miſerabilem, & apud omnes exilem. O iudex, veni petens à te petitionem quādam valde paruam. Atq; ita: Da mihi mortuum ad ſepulturā corpus illius à te cōdemnati Ieſu Nazareni, Ieſu pauperis, Ieſu domū non habentis, Ieſu ſuſpenſi, nudi, vilis, Ieſu fabri filij, Ieſu vincti, ſubdialis, hoſpitis, & peregrè incogniti, deſpecti, & ſupra omnes ſuſpenſi. Da mihi hunc hoſpitem; cuius enim tibi vtilitatis corpus huius hoſpitis? da mihi hunc hoſpitem: è longinqua enim venit regione, vt ſeruaret hoſpitem: deſcendit in loca tenebroſa, reducere hoſpitem. Da mihi hunc hoſpitem, ipſe enim & ſolus eſt hoſpes. Da mihi hunc hoſpitem, cuius regionem ignoramus hoſpites. Da mihi hunc hoſpitem, cuius patrē ignoramus hoſpites. Da mihi hunc hoſpitem, cuius locum & modum ignoramus hoſpites. Da mihi hunc peregrinū, qui peregrinam vitam & victum tolerauit peregrè. Da mihi hunc Nazarenum hoſpitem, cuius generationem, & vitæ rationem ignoramus

τὸν πρὸς Πιλάτον λέγει. ἀλλά τις αἴτησίν τινα οἰκτρὰν, καὶ τοῖς πᾶσι μικρὰν. Ὦ κρατὰ· αἰτούμενος παρὰ σοῦ ἐλήλυθα· αἴτησιν πάνυ μικρὰν. καὶ οὕτως· δός μοι νεκρὸν πρὸς ταφὴν τὸ σῶμα, ἐκείνου τοῦ παρὰ σοῦ κατακριθέντος Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, Ἰησοῦ τοῦ πτωχοῦ, Ἰησοῦ τοῦ ἀοίκου, Ἰησοῦ τοῦ κρεμαμμένου, τοῦ γυμνοῦ, τοῦ εὐτελοῦς, Ἰησοῦ τοῦ τέκτονος υἱοῦ, Ἰησοῦ τοῦ δεσμίου, τοῦ αἰθρίου, τοῦ ξένου, καὶ ἐπὶ ξενία ἀγνωρίστου, τοῦ εὐκαταφρονήτου, καὶ ἐπὶ πᾶσι κρεμαμμένου. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον· τί γὰρ σε ὠφελεῖ τὸ σῶμα τούτου τοῦ ξένου; δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ἐκ μακρᾶς γὰρ ἦλθε τῆς χώρας, ἵνα σώσῃ τὸν ξένον· κατῆλθε γὰρ εἰς τὴν σκοτεινὴν ἀνένεγκαι τὸν ξένον. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον· αὐτὸς γὰρ καὶ μόνος ὑπάρχει ξένος. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, οὗ τινος τὴν χώραν ἀγνωοῦμεν οἱ ξένοι. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, οὗ τινος τὸν πατέρα ἀγνωοῦμεν οἱ ξένοι. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, οὗ τινος τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον ἀγνοῦμεν οἱ ξένοι. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, τὸν ξενὴν ζωὴν καὶ βίον, ζήσαντα ἐπιξενά. Δός μοι τοῦτον τὸν Ναζαραῖον ξένον, οὗ τὸν τόκον καὶ τὸν τρόπον

πον ἀγνωοῦμεν οἱ ξένοι. Δός μοι τοῦτον τὸν ἐκούσιον ξένον τὸν μὴ ἔχοντα ὧδε ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, τὸν ὡς ξένον ἐπὶ ξένης ἄοικον ἐπὶ φάτνης τεχθέντα. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον τὸν ἐξ αὐτῆς τῆς φάτνης ὡς ξένον ἐξ Ἡροδου φυγόντα. Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, τὸν ἐξ αὐτῶν τῶν σπαργάνων ἐν Αἰγύπτῳ ξενωθέντα, οὐ πόλιν ἔχοντα, οὐ κώμην, οὐχ οἶκον, οὐ μονὴν, ἐπ' ἀλλοδαπῆς δὲ χώρας τυγχάνει οὗτος ὁ ξένος. Δός μοι ὦ ἡγεμὼν τοῦτον τὸν ἐπὶ ξύλου γυμνὸν, σκεπάσω τὸν τῆς ἐμῆς φύσεως σκεπάσαντα γύμνωσιν. Δός μοι τοῦτον τὸν νεκρὸν ὁμοῦ καὶ γυμνὸν, σκεπάσω τὸν τῆς ἐμῆς φύσεως σκεπάσαντα γύμνωσιν. Δός μοι ὦ ἡγεμὼν τοῦτον τὸν ἐπὶ ξύλου γυμνὸν, σκεπάσω τὸν τὰς ἐμὰς ἀνομίας καλύψαντα. Δός μοι ὦ ἡγεμὼν νεκρὸν, τὸν ἐπὶ Ἰορδάνου τὴν ἐμὴν ἁμαρτίαν ἐνθάψαντα· Ὑπὲρ νεκροῦ παρακαλῶ, ὑπὸ πάντων ἀδικηθέντος, ὑπὸ φίλου πραθέντος, ὑπὸ μαθητοῦ προδοθέντος ὑπὸ ἀδελφῶν διωχθέντος, καὶ ὑπὸ δούλου ῥαπισθέντος. Ὑπὲρ νεκροῦ πρεσβεύω, τοῦ ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκ δουλείας ἐλευ-

θερωθέν-

gnoramus hoſpites. Da mihi hũc voluntarium hoſpitem, non habentẽ hîc, vbi caput reclinet. Da mihi hunc hoſpitem, tanquam hoſpitem, in hoſpitio ſine domo propria in præſepi collocatum. Da mihi hunc hoſpitem, qui ex eodem præſepi, vt hoſpes, propter Herodem fugæ ſe dedit. Da mihi hunc hoſpitem, qui ab ipſis incunabulis in Ægypto hoſpitio vſus eſt: non habentẽ ciuitatem, non vicũ, non domũ, non manſionem in extranea verò regione eſt hic hoſpes. Da mihi ô Præſes hunc in ligno nudũ, vt eum còóperiã, qui meȩ naturȩ còóperuit nuditatẽ. Da mihi hunc mortuũ iuxta & nudũ, vt eum còóperiã, qui meȩ naturæ còóperuit nuditatem: Da mihi ô Prȩſes hunc in ligno nudũ, vt eum contegã, qui meas iniquitates cõtexit. Da mihi ô Præſes vt ſepeliã mortuũ, qui in Iordane meum peccatũ ſepeliuit: pro mortuo obſecro, qui ab omnibus iniuria affectus, ab amico vẽditus, à diſcipulo proditus, à fratribus inſectatione vexatus, à ſeruo alapis percuſſus eſt: pro mortuo oro, qui eſt ab ijs conde-

mnatus

mnatus, qui sunt ab eo ex seruitute liberati: qui est ab ijs, quos ipse sanauit, vulneratus: qui est à discipulis desertus, ipsaque matre priuatus: pro mortuo ô Præses supplico, qui est in ligno suspensus, domo carens: non enim adest huic, non pater in terra, non amicus, non discipulus, non cognati, non vespillo; verùm ipse vnus vnius vnigenitus, in mũdo Deus, & non alius.

Hæc sic Ioseph ad Pilatũ cùm esset locutus, iussit Pilatus vt daretur ipsi sanctissimum corpus Iesu. Et cùm venisset in locum Golgotha, deposuit Deum in carne ex ligno, & ponit in terram: Deum non nudum, & hominem nõ simplicem: & aspicitur positus infrà, qui omnes traxit ad supera: & pauxillùm caret vitali aura, omnium vita & spiritus: & aspicitur visu orbatus, qui creauit multos oculos: & iacet supinus, omnium resurrectio: & emoritur carne Deus, qui mortuos suscitat: & silet paulisper Verbi Dei tonitru: & tollitur manibus, qui terram continet pugno. Númnam igitur numnam ô Ioseph, qui

θερωθέντων κατακριθέντος· τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὄξος ποτισθέντος· τοῦ ὑπὸ τῶν ἰαθέντων ὑπ' αὐτοῦ τραυματισθέντος. τοῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν καταλειφθέντος καὶ αὐτῆς τῆς μητρὸς ἀποστερηθέντος. Ὑπὲρ νεκροῦ ὦ ἡγεμὼν δυσωπῶ, τοῦ ἐπὶ ξύλου κρεμαμμένου ἀοίκου. οὐ γὰρ πάρεστι τούτῳ οὐ πατὴρ ἐπὶ γῆς, οὐ φίλος οὐ μαθητὴς, οὐ συγγενεῖς, οὐκ ἐνταφιαστής· ἀλλ' αὐτὸς μόνος τοῦ μόνου μονογενὴς, ἐν κόσμῳ Θεὸς καὶ ἄλλος οὐδείς.

Τούτων οὕτως ὑπὸ Ἰωσὴφ πρὸς Πιλάτον λέγοντος, ἐκέλευσεν, ὁ Πιλάτος δοθῆναι αὐτῷ τὸ πανάγιον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶ τόπον, καθεῖλε Θεὸν ἐν σαρκὶ ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ τίθησιν ἐπὶ γῆν. Θεὸν οὐ γυμνὸν καὶ ἄνθρωπον οὐ ψιλον. καὶ ὁρᾶται κείμενος κάτω. ὁ πάντας ἑλκύσας ἄνω. καὶ γίνεται πρὸς βραχὺ ἄπνους, ἡ πάντων ζωὴ καὶ πνοή. καὶ ὁρᾶται ἀόμματος, ὁ κτίσας πολυόμματα. καὶ κεῖται ὕπτιος ἡ πάντων ἀνάστασις. καὶ νεκροῦται σαρκὶ Θεὸς, ὁ τοὺς νεκροὺς ἀνιστῶν. καὶ σιγᾷ πρὸς βραχὺ ἡ τοῦ Θεοῦ λόγου βροντή. καὶ ἄρεται παλάμαις, ὁ τὴν γῆν κατέχων δρακί. Ἆρα γὰρ ἆρα ὦ Ἰωσὴφ

σὴφ αἰτήσας καὶ λαβὼν, οἶδας ὃν εἴληφας; ἆρα προσελθὼν τῷ σταυρῷ καθελὼν Ἰησοῦν οἶδας τίνα ἐβάστασας; εἰ ὄντως οἶδας ὃν κρατεῖς, νῦν γέγονας πλούσιος. Πῶς δὲ ἆρα καὶ τὴν θεόσωμον ταύτην καὶ φρικωδεστάτην Ἰησοῦ ἐπιτελεῖς κηδείαν; ἐπαινετός σου ὁ πόθος· ἀλλ' ἐπαινετότερος ὁ τῆς ψυχῆς σου τρόπος. ἆρα γὰρ ἆρα οὐ φρίττῃς, ὃν τὰ χερουβὶμ φρίττουσιν, ἐπὶ χειρῶν βαστάζων. ἢ ποίῳ φόβῳ πάντως τῆς θείας ἐκείνης σαρκὸς ἀπογυμνοῖς τὸ λέντιον; πῶς δὲ οἴδεις εὐλαβῶς τὸ ὄμμα κατέστελαι, φρίττων ἐνατενίζων, ἀνακαλύπτων φύσιν σαρκὸς Θεοῦ, τοῦ ὑπὲρ φύσιν. ἆρα γὰρ ἆρα εἰπέ μοι ὦ Ἰωσήφ, καὶ πρὸς ἀνατολὰς καταθάπτεις νεκρὸν, τὴν ἀνατολὴν τῶν ἀνατολῶν. ἆρα δὲ καὶ τοῖς σοῖς δακτύλοις νεκροπρεπῶς Ἰησοῦ κατακλείεις τὸ ὄμμα. ἆρα, τοῦ τῷ ἀχράντῳ δακτύλῳ τοῦ τυφλοῦ ἀνοίξαντος ὄμμα. ἆρα δὲ καὶ τὸ στόμα περικλείοις τοῦ τῷ μογιλάλῳ ἀνοίξαντος στόμα· ἆρα δὲ καὶ χεῖρας περιστέλλῃς, τοῦ ἐκτείναντος τὰς ξηρανθείσας χεῖρας. ἢ καὶ τοὺς πόδας νεκροπρεπῶς καταδεσμεῖς τοῦ τῷ βαδίζειν δόντος τοῖς

ἀκινήτοις

qui petieras, & accepisti scis quē acceperis? númnam postquam ad crucem accessisti, & deposito Iesu scisti quē portasti? si verè scis quem tenes, nūc factus es diues. Quomodo verò tandem & diuini corporis hoc maximè tremendum Iesu peragis funus? laudabile tuū studium; sed laudabilior animi tui sententia: númnā enim númnam nō horres, quem Cherubim horrēt, in manibus gestās? aut sanè cū quali timore diuinæ illius carnis denudas linteū? quomodo verò noueras circumspectè oculū reprimere cum horrore intuens cùm detegebas naturā carnis Dei, qui est supra naturā? númnā enim númnā, dic mihi ô Ioseph, ad orientem versùs sepelis mortuū, Orientem orientum? Num verò & tuis digitis, vt mortuo conuenit, Iesu claudis oculum, qui immaculato digito cæci aperuit oculum? num verò & os concludis, qui balbo reclusit os? num verò & manus contrahis, qui extendit arefactas manus? num & pedes, vt mortuo cōuenit, vincis, qui dedit immotis pedibus, vt ingrederentur?

num & in lectum tollis, qui paralytico iussit: Tolle grabatum tuum & ambula. num verò & vnguentis vngis, qui se cœlesti vnguento exinaniuit, & mundum sanctimonia repleuit? num & diuini corporis adhuc sanguine fluens illud Iesu abstergere audes latus; qui profluuio sanguinis laborantem sanauit Deus? num verò & aquis abluis corpus Dei, qui omnes abluit, & à labe purgationem præstitit? Quales verò tandē & lampades incendes luci inaccessæ, illuminanti omnē hominem? Quales verò cātabis funebres nænias, qui sine vllo silentio laudatur ab omni cœlesti exercitu? num verò & lacrymas fundis, vt super mortuū: qui lacrymauit mortuum Lazarum quatriduanū, eumq; suscitauit? num verò & lessum facis, qui omnibus gaudiū largitus est, & tristitiam Euæ dissoluit? Attamen beatas iudico tuas manus ô Ioseph, quæ ministrarunt & contrectarūt sanguine adhuc fluētes diuini corporis Iesu manus & pedes: beatas prædico tuas manus, quę appropinquarūt Dei lateri sanguine fluenti, ante

Thomam

ἀκινήτοις ποσὶν. ἆρα καὶ ἐπὶ κλίνης αἴρεις τὸν τῷ παραλύτῳ κελεύσαντι· ἆρον σοῦ τὸν κράβατον καὶ περιπάτει. ἆρα δὲ καὶ μύροις χρίεις, τῷ οὐρανίῳ μύρῳ τῷ ἑαυτῷ κενόσαντι καὶ κόσμον ἁγιάσαντι. ἆρα καὶ τὴν θεόσωμον ἔτι αἱμορροῦσαν ἐκείνην Ἰησοῦ ἐκμάξαι τολμᾶς πλευρὰν, τοῦ τὴν αἱμορροοῦσαν ἰασαμένου Θεοῦ. ἆρα δὲ καὶ ὕδασι καταπλύνης σῶμα Θεὸν· τὸ πάντας ἐκπλύναντι, καὶ τὴν κάθαρσιν δόσαντι. ποίας δὲ ἆρα καὶ λαμπάδας ὑπανάψης τῷ φωτὶ τῷ ἀπροσίτῳ, τοῦ φωτίσαντος πάντα ἄνθρωπον. ποίας δὲ καὶ ᾄσεις ἐπιταφίους ᾠδὰς τῷ ἀσιγήτως αἰνουμένῳ ὑπὸ πάσης οὐρανίου στρατιᾶς. ἆρα δὲ καὶ δακρυρροῆς ὡς νεκρὸν τὸν δακρύσαντα κατὰ νεκρὸν τεταρταήμερον τὸν Λάζαρον, ἀναστήσαντα. ἆρα δὲ καὶ θρήνους ποιεῖς, τῷ τὴν χαρὰν πᾶσι δόσαντι. καὶ τὴν λύπην τῆς Εὔας διαλύσαντι. Ὅμως μακαρίζω σου τὰς χεῖρας ὦ Ἰωσὴφ ὑπουργησάσας, καὶ ψηλαφησάσας ἔτι αἱμορροούσας τὰς θεοσώμους Ἰησοῦ χεῖρας καὶ πόδας. μακαρίζω σοῦ τὰς χεῖρας, προσεγγυσάσας τῇ τοῦ Θεοῦ αἱμορροούσῃ πλευρᾷ, πρὸ Θωμᾶ τοῦ πιστοῦ ἀπί-

στου καὶ

στοῦ καὶ ἐπαινουμένου περιέργου. μακαρίζω σου τὸ στόμα ἐμπλησθέντος ἀπλήστως καὶ ἑνωθέντος πρὸς Ἰησοῦ τὸ στόμα καὶ πνεύματος ἁγίου ἐκεῖθεν πληρωθέντος. μακαρίζω σοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς προστεθέντας τοῖς τοῦ Ἰησοῦ ὀφθαλμοῖς, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἐκεῖθεν μεταλαβόντας. μακαρίζω σοῦ τὸ πρόσωπον προσπελάσαντος πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ πρόσωπον. μακαρίζω σοῦ τοὺς ὤμους βαστάσαντας τὸν πάντα βαστάζοντα. μακαρίζω σοῦ τὴν κεφαλὴν ἐν ᾗ προσήγγισεν Ἰησοῦς ἡ πάντων κεφαλή. μακαρίζω σοῦ τὰς χεῖρας, ἐν αἷς ἐβάστασας τὸν βαστάζοντα πάντα. μακαρίζω Ἰωσὴφ καὶ Νικόδημον· γεγόνασι γὰρ πρὸ τῶν χερουβὶμ Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς ὑψώσαντες καὶ φέροντες. γεγόνασι πρὸ τῶν ἑξαπτερύγων Θεοῦ ὑπουργοί. οὐ πτέρυξιν, ἀλλὰ σινδόναις τὸν κύριον καλύψαντες, καὶ τιμήσαντες. ὃν τὰ χερουβὶμ τρέμουσι, τοῦτον ἐπὶ τῶν ὤμων Ἰωσὴφ καὶ Νικόδημος φέρουσι· καὶ πᾶσαι αἱ τῶν ἀσωμάτων τάξεις ἐξίστανται. ἦλθε γὰρ Ἰωσὴφ καὶ Νικόδημος, οὐκοῦν συνέδραμε πᾶς καὶ ὁ τῶν ἀγγελῶν θεόδημος· καὶ προφθάνει Χερουβίμ, καὶ συντρέχει Σεραφίμ, καὶ συμβαστάνουσι Θρόνοι, καὶ κα-

Thomam fidelem incredulum, & in curioſitate collaudatū. Beatum dico tuum os, qui impletus es inſatiabiliter, & vnitus Ieſu ori, & Spiritu ſancto illinc repletus. Beatos tuos oculos appoſitos Ieſu oculis, & lucem veram illic aſſecutos: beatam tuam faciem, qui appropinquaſti ad Dei faciem: beatos tuos humeros, qui portarunt omnia portantem: beatum iudico tuum caput, cui appropinquauit Ieſus omnium caput: beatas tuas manus, in queîs portaſti portantem omnia: beatum iudico Ioſephum & Nicodemum. Nam ante Cherubim Deum in ſuos armos ſuſtulerunt, & extulerunt: ante angelos ſenis alis præditos Dei miniſtri facti ſunt, non alis, ſed ſindonibus Dominum cōtexerunt & honorarunt: quem Cherubim tremūt, hunc in humeris Ioſeph & Nicodemus ferunt; & omnes incorporeorum ſpirituum ordines obſtupeſcūt. Venit enim Ioſeph & Nicodemus: igitur cōcurrebat & omnis angelorum Dei populus; & anteuertunt Cherubim, & vnà currunt Seraphim, portantque ſimul Throni, & occulunt ſenis a-

lis prædíti, & horrent multoculi, vidẽtes in carne Iesum oculis orbatum, & contegunt Potestates, canunt Principatus, horrent Ordines, stupescũt omnes Virtutes; & inuicẽ miraculo attonitæ, hæsitantes loquũtur: Quod hoc terribile verbũ? qui timor? qui tremor? q modus? quod hoc ingẽs, & admirabile, & omnẽ superans cognitionem spectaculum? Qui nobis in cœlo incorporeis spiritibus, vt Deus nudus nõ est visibilis; in terra mortalibus nudus spectatu facilis. Cui adstant Cherubim cum tremore; hũc Ioseph & Nicodemus sepeliũt sine timore. Quando descendit qui superà nõ deserit? quomodo egressus, qui intus est? quomodo venit in terrã qui omnia implet? quomodo exiuit, cunctos latẽs? Qui suprà cũ patre vt Deus sine seiunctiõe; infrà cum matre, vt mortalis verè absq; seiunctione. Qui nunquam nobis apparuit hominibus, vt homo, simulq; hominũ dilector Deus illuxit. quo pacto inuisibilis, visus est? quo pacto expers materiæ, carnem assumsit? quomodo indolẽs, passus est? quomodo iudex co-

καὶ καλύπτουσι τὰ ἑξαπτέρυγα, καὶ φρίττουσι τὰ πολυόμματα, ὁρῶντα ἐν σαρκὶ Ἰησοῦν ἀόμματον. καὶ συγκαλύπτουσι δυνάμεις, καὶ ἄδουσιν αἱ ἀρχαὶ καὶ φρίττουσιν αἱ τάξεις. καὶ ἐξίσαντο πᾶσαι δυνάμεις· καὶ θαμβουμέναι πρὸς ἑαυτὰ διαπορούσαι λέγουσι· τίς οὗτος ὁ φοβερὸς λόγος; καὶ φόβος, καὶ τρόμος, καὶ τρόπος; τί τοῦτο τὸ μέγα καὶ παράδοξον καὶ ἀκατάληπτον θέαμα; ὁ ἄνω ἡμῖν τοῖς ἀσωμάτοις ὡς Θεὸς γυμνὸς ἀθεώρητος. κάτω βροτοῖς γυμνὸς εὐθεώρητος. ᾧ παρίστανται χερουβίμ μετ᾽ εὐλαβείας. τοῦτον Ἰωσὴφ καὶ Νικόδημος κηδέουσι μετ᾽ ἀδείας. Πότε κατῆλθεν, ὁ τὰ ἄνω μὴ λειπών; πῶς ἐξῆλθεν, ὁ ἔσω ὤν; πῶς ἦλθεν ἐπὶ γῆς ὁ τὰ πάντα πληρῶν; πῶς ἐξέδυ ὁ πάντας λαθών; ὁ ἄνω μετὰ Πατρὸς ὡς Θεὸς ἀνελλειπῶς, κάτω μετὰ μητρὸς ὡς βροτὸς ἀληθῶς ἀνελλειπῶς. ὁ οὐπώποτε ἡμῖν ἐκφανεὶς, ἀνθρώποις ὡς ἄνθρωπος ὁμοῦ καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ἐπιφανεὶς. πῶς ὁ ἀόρατος ὁράθη; πῶς ὁ ἄϋλος ἐσαρκώθη; πῶς ὁ ἀπαθὴς ἔπαθε; πῶς ὁ κριτὴς εἰς

κριτήριον παρέστι; πῶς ἡ ζωὴ θανάτου ἐγεύσατο; πῶς ὁ ἀχώρητος ἐν τάφῳ χωρεῖται; πῶς οἰκεῖ τῷ μνήματι, ὁ μὴ λείπων τὸν κόλπον τὸν πατρικόν; πῶς σπηλαίου πύλη εἰσέρχεται, ὁ πύλας τοῦ παραδείσου ἀνοίξας, τὰς δὲ πύλας τῆς παρθένου μὴ διαρρήξας, ἀλλὰ πύλας τοῦ ᾅδου συντρίψας, καὶ πύλας ἐπὶ Θωμᾷ μὴ ἀνοίξας, ἀλλὰ πύλας τῆς βασιλείας ἀνθρώποις διανοίξας, τὰς δὲ πύλας τοῦ τάφου καὶ σφραγίδας ἀδιανοίκτους σώζων. πῶς δὲ ἐν νεκροῖς λογίζεται, ὁ ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. πῶς τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον ἐν σκοτεινοῖς καὶ σκιᾷ θανάτου παραγίνεται. ποῦ πορεύεται ποῦ παραγίνεται, ὁ ὑπὸ θανάτου κρατηθεῖναι μὴ δυνάμενος. τίς ὁ λόγος; τίς ὁ τρόπος; τίς ἡ φρικὴ τῆς ἐν τῷ ᾅδῃ αὐτοῦ καταβάσεως; Ταχὰ τὸν Ἀδὰμ τὸν κατάδικον καὶ ἡμῶν σύνδουλον ἀνενέγκαι κατέρχεται. ὄντως τὸ πρωτόπλαστον ἀπολωλὸς πρόβατον ἐπιζητῆσαι πορεύεται. πάντως καὶ τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους βούλεται ἐπισκέψασθαι. πάντως τὸν αἰχμάλωτον Ἀδὰμ καὶ τὴν συναιχμάλωτον Εὔαν τῶν ὠδύνων λῦσαι πορεύεται· ὅθεν καὶ υἱὸς αὐτοῦ ἀνα-

dex coram tribunali ſtetit? quomodo vita mortē guſtauit? quomodo qui comprehendi nequit, ſepulchro continetur? quomodo inhabitat ſepulchrum, non deſerto ſinu paterno? quomodo ianuam ſpeluncæ ingreditur, qui ianuas paradiſi aperuit; virginis verò ianuas nō dirupit, ſed ianuas inferni contriuit, & ianuas cauſsâ Thomæ non aperuit: verùm ianuas Regni cœlorū hominibus adaperuit; ianuis ſepulchri & ſigillis intactis ſeruatis; qua autem ratione inter mortuos reputatur, qui inter mortuos liber? Quomodo lux non veſperaſcit in locis tenebroſis, & in vmbra mortis adeſt? quò tēdit? quò aduenit? qui à morte ſuperari non potuit? Quæ hæc ratio? qui modus? qui terror illius in infernū deſcenſus? Fortaſſe an Adamum condemnatum & noſtrū conſeruum vt educat, deſcendit? reuera principiò factā quæ perijt ouem requiſitum jt, omninò & in tenebris & in vmbra mortis ſedētes inuiſere vult: omninò captiui Adam & concaptiuam Euam ex doloribus ſolutum jt; quócirca & filiū eius ma-

 nifeſtò

nifeſtò ſe exhibuit. Verũ vnà deſcendamus, vnà tripudiemus, vnà feſtinemus, vnà deducamus, vnà hymnis celebremus, vnà acceleremus Dei fœdera cum hominibus, intuentes condemnatorum liberationem à benigno domino factam. It enim à natura dilector hominum eductum à ſeculo vinctos in fortitudine & poteſtate magna, inhabitantes ſepulchra (quos abſorpſit tyrannicè amara & inſatiabilis mors, quæ tyrannidem exercuit, & à Deo per prędã abſtulit, ſimulq; in vnum cõditoriũ condidit) numero habitantiũ in cœlo, afferẽs libertatem addere. Illic vinctus Adam principiò factus & primò creatus omnibus infimis cõdemnatis inferior. Illic Abel primò mortuus & primò iuſtus paſtor, Chriſti paſtoris figura cædis iniuſtæ. Illic Nòé Chriſti typus magnæ arcæ Dei eccleſiæ fabricator: quę omnes efferas gẽtes ex diluuij impietate per colũbam Spiritus ſancti conſeruauit, atq; atrum coruum ex hac eliminauit. Illic Abraham Chriſti pater victimarius, q enſe ſine enſe mortale, haud mortale Deo ſacrificauit

διέδεικται. Ἀλλὰ συγκατέλθωμεν, ἀλλὰ συγχορεύσωμεν, ἀλλὰ σπεύσωμεν, ἀλλὰ προπέμψωμεν, ἀλλὰ ἀνυμνήσωμεν, ἀλλὰ ταχύνομεν Θεοῦ καταλλαγὰς πρὸς ἀνθρώπους βλέποντες κατάδικων ἀπόλυσιν ἐξ ἀγαθοῦ δεσπότου γινομένην. Πορεύεται γὰρ ὁ φύσει φιλάνθρωπος ἐξάξαι τοὺς ἀπ' αἰῶνος δεσμίους ἐν ἀνδρείᾳ καὶ ἐξουσίᾳ πολλῇ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις. οὓς κατέπιεν τυραννικῶς ὁ πικρὸς καὶ ἀκόρεστος θάνατος τυραννίσας, καὶ ἐκ Θεοῦ ἀποσυλήσας ὁμοῦ τε καὶ σωρεύσας, τοῖς ἄνω κατοικοῦσιν ἐλευθερώσας συναριθμῆσαι. Ἐκεῖ δέσμιος Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος, καὶ πρωτογέννητος πάντων κατωτάτων καταδίκων κατώτερος. Ἐκεῖ Ἄβελ ὁ πρωτόθνητος, καὶ πρωτοδίκαιος ποιμὴν Χριστοῦ ποιμένος τύπος τῆς ἀδίκου σφαγῆς. Ἐκεῖ Νῶε ὁ Χριστοῦ τύπος τῆς μεγάλης κιβωτοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας κτίστης· τῆς τὰ θηριώδη ἔθνη πάντα ἐκ κατακλεισμοῦ ἀσεβείας διὰ περιστερᾶς ἁγίου πνεύματος διασωσάσης, καὶ τὸν ζοφερὸν κόρακα ἐκ ταύτης ἐξορισάσης. Ἐκεῖ Ἀβραὰμ ὁ Χριστοπάτωρ θύτης ὁ τὴν ξιφάξιφον ὁμοῦ καὶ θνητάθνητον Θεῷ θύσας θυ-

τας θυσίαν πανόλβιον. Ἐκεῖ κάτω δέσμιος Ἰσαὰκ ὁ πάλαι δέσμιος Χριστότυπος ὑπὸ Ἀβραὰμ γενόμενος ἄνω. Ἐκεῖ Ἰακὼβ ἐν ᾅδῃ κατώδυνος κάτω πρὶν διὰ Ἰωσὴφ κατώδυνος ἄνω. Ἐκεῖ Ἰωσὴφ δέσμιος ὁ ἐν Αἰγύπτῳ γεγονὼς ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ εἰς Χριστοῦ τύπον δεσμότης καὶ δεσπότης. Ἐκεῖ Μωυσῆς ἐν σκοτεινοῖς κάτω, ὁ πότε ἐν τῇ θήβει ἐν σκοτεινοῖς ἄνω. Ἐκεῖ Δανιὴλ ἐν ᾅδῃ τῷ λάκκῳ, ὁ ἐν τῷ λάκκῳ πότε τῶν λεόντων ἄνω. Ἐκεῖ Ἱερεμίας ὡς ἐν λάκκῳ βορβόρου ἐν τῷ λάκκῳ τοῦ ᾅδου, καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ θανάτου. Ἐκεῖ ἐν τῷ κοσμωδόχῳ τοῦ ᾅδου κεῖται εἰς τύπον Ἰωνᾶς Χριστοῦ τοῦ αἰωνίου Ἰωνᾶ τοῦ ζῶντος εἰς αἰῶνα καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἔτι. Ἐκεῖ Δαβὴδ ὁ Θεοπάτωρ, ἐξ οὗ τὸ κατὰ σάρκα Χριστός. καὶ τί λέγω Δαβὴδ καὶ Ἰωνᾶν, καὶ Σολομῶντα. Ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ὁ πολὺς Ἰωαννὴς ὁ μείζων πάντων τῶν προφητῶν, ὡς ἐν σκοτεινῇ μήτρᾳ Χριστοῦ προκηρύττων ἐν ᾅδῃ ἅπασιν. ὁ διττὸς πρόδρομος, καὶ κήρυξ ζώντων καὶ νεκρῶν ὁ ἐκ φυλακῆς Ἡρῴδου τῇ πανδήμῳ φυλακῇ παραπεμφθεὶς τοῦ ᾅδου ὅθεν τῶν

cauit ſacrificium opulẽtiſſimum. Illic infrà vinctus Iſaac, qui olim ab Abraam vinctus erat ad Chriſti figuram ſuprà. Illic infrà Iacob in inferno mœrore cõfectus, qui antea Ioſephi cauſſa erat mœrore cõfectus ſuprà. Illic Ioſeph vinctus, qui in Ægipto fuit in carcere ad Chriſti figuram captiuus, & dominus. Illic Moyſes infrà in locis tenebroſis, qui quondã in arcula in loco tenebroſo ſuprà. Illic Daniel in lacu inferni, q quondam in lacu leonũ ſuprà. Illic Hieremias tanquã in lacu cœni, in lacu inferni & corruptionis mortis. Illic Ionas in mundi receptaculo inferno iacet, in figuram Chriſti æterni Ionæ, qui viuit in ſæculũ, & in ſecula ſæculorũ, & rurſum in ſæculum & ampliùs. Illic Dauid Dei parẽs, ex quo ſecundùm carnẽ oriũdus Chriſtus. Sed quid dico Dauidẽ & Ionã & Salomonẽ? Illic & ipſe magnus Ioãnes, maior omnibus prophetis, tanquã in tenebroſo vtero Chriſtũ prædicãs in inferno omnibus; duplex præcurſor, & præco viuorũ & mortuorũ: qui ex carcere Herodis in publicũ populi inferni carcerem

 tranſ.

trāſmiſſus eſt. Vnde iuſti iniuſtiq; qui erant à ſeculo cōſopiti; præſertim prophetę & iuſti cūcti preces aſſiduas, occultè myſticéque Deo illinc offerebāt, redemptionem flagitantes, doloris illius ad omnes pertinentes, & mœſtæ ab hoſte occupatæ, atræ perpetuóq; tenebricoſæ noctis. Et hic quidē ad Deū dicebat. Ex vtero inferni clamorem meum, audi vocē meā. Alter verò. De profundis clamaui ad te Domine, Domine exaudi vocem meā. Et alter. Illuſtra conſpectum tuum, & ſaluabimur. Et alter. Conſidens in Cherubim, illuſtrare. Et alius. Excita poteſtatem tuam & veni vt ſalues nos. Et alius. Citò præoccupent nos commiſerationes tuæ Domine. Et alius. Eripe animam ex inferno profundiſſimo. Et alter. Domine educ ex inferno animā meam. Et alius. Ne derelinquas animam meam in inferno. Et alter. Egrediatur ex corruptione vita mea ad te Domine Deus meus. Quos omnes cùm exaudiſſet ſummè miſericors Deus Chriſtūs, nō æquum cenſuit vt ijs ſolis qui vitæ eius eſſent tempore, aut pòſt futuri,

θεν τῶν ἀπ' αἰῶνος δικαίων τε καὶ ἀδίκων κεκοιμημένων. οἷα δὴ προφῆται τε καὶ δικαίοι ἅπαντες λιτὰς ἀλήκτους κρυφιομύστως Θεῷ ἐκεῖθεν προσέφερον λύτρωσιν ἐξαιτοῦντες τῆς παντοδύνου ἐκείνης καὶ κατηφοῦς ἐχθροκράτου ζοφερᾶς, καὶ πανεσπέρου παννυχίας. καὶ ὁ μὲν πρὸς Θεὸν ἔλεγε. ἐκ κοιλίας ἅδου κραυγῆς μου ἄκουσον φωνῆς μοῦ. Ὁ δ' ἄλλος· ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε, κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. Καὶ ἄλλος. Ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα. καὶ ἕτερος· Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι. καὶ ἄλλος· Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς. καὶ ἕτερος· Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτηρμοί σου κύριε. καὶ ἄλλος· Ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἐξ ἅδου κατωτάτου. καὶ ἕτερος· Κύριε ἀνάγαγε ἐξ ἅδου τὴν ψυχήν μου. καὶ ἄλλος· Μὴ ἐγκαταλίπε τὴν ψυχήν μου εἰς ἅδην. καὶ ἕτερος· Ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωὴ μου πρός σε κύριε ὁ Θεός μου. Ὧν δὴ ἁπάντων ὑπακούσας ὁ πανοικτήρμων Θεὸς ὁ Χριστὸς οὐ δίκαιον κέκρικε τοῖς ἐπ' αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν τῆς οἰκείας μεταδοῦναι

μόνοις

μόνοις φιλανθρωπίας· ἀλλὰ καὶ
τοῖς πρὸ τῆς αὐτοῦ ἐπιδημίας ἐν
ᾅδῃ κατεχομένοις, καὶ καθημέ-
νοις ἐν σκότει, καὶ σκιᾷ θανάτου.
Διὸ ἀνθρώπους μὲν ἐν σαρκὶ ὄντας
διὰ σαρκὸς ἐμψύχου ὁ Θεὸς λόγος
ἐπεσκέψατο· ψυχαῖς δὲ σωμάτων
ἀπηλλαγμέναις, διὰ τῆς ἐνθέου καὶ
ἀχράντου αὐτοῦ ψυχῆς ἐν ᾅδῃ ἐ-
πέφανε, σώματος ἀλλ' οὐ Θεότη-
τος ἀπηλλαγμένης. Οὐκοῦν σπεύ-
σωμεν τῷ νῷ, καὶ ἐπὶ τὸν ᾅδην
βαδίσωμεν· ὅπως ἴδωμεν πῶς ἐ-
κεῖ ποτε τῷ τε κράτει κρατεῖ κρα-
ταιῷ κατὰ κράτος τοῦ κράτους τοῦ
τυράννου. καὶ λαῷ πανστρατὶ τῇ αὐ-
τοῦ ἀστραπῇ τὰς ἀθανάτους ἐκεί-
νας τῶν φαλάγγων ἀχειρὶ χειροῦ-
ται τάξεις. Θύρας ἀθύρους αἴρας
ἐκ μέσου καὶ πύλας ἀξύλους τῷ
ξύλῳ τοῦ σταυροῦ Χριστὸς κατακλά-
σας. ἥλοις τε τοῖς ἐνθέοις, μο-
χλοὺς αἰωνίους συντρίψας καὶ συν-
θλάσας· καὶ δεσμοῖς χειρενθέοις
τὰς ἀλύτους ἁλύσεις ὡς κηρὸν δι-
αλύσας· καὶ λόγχῃ τῇ θεοπλεύρῳ
ἀσαρκὶ καρδίαν τοῦ τυράννου δια
τρήσας. Ἐκεῖ συνέτρεψε τὰ κρά-
τη τῶν τόξων ὅτε τῷ σταυρῷ, τοξό-
τας χειροθέους νευρὰς διέτεινε.
Διὸ ἐὰν μετ' ἡσυχίας ἀκολουθήσης

turi, propriam impertiret miseri-
cordiã: verùm & ijs qui ante ipsi-
us aduentum in inferno erant de-
tẽti, & in tenebris & vmbra mor-
tis sedebant. Quocirca homines
quidem carne præditos per carnẽ
animatam Deus Verbum inuisit;
animatus verò à corporibus libe-
ratis per diuinã & purissimã suam
animam in inferno apparuit. quæ
à corpore nõ à diuinitate discesse
rat. Itaq; properemus mente, &
in infernum eamus, vt videamus
quomodo illic olim vi vincit vali-
dâ per vim, vim Tyranni. Et cum
omni populo militariter instru-
cto sua coruscatione immortales
illas phalangũ sine armis subigit
turmas. Fores sine foribus sustulit
è medio, & portas non ligneas,
ligno crucis Christus fregit, cla-
uísq; diuinis vectes æternos con-
triuit, confregítque. & vinculis
diuinarum suarũ manuũ insolu-
biles catenas tanquam ceram di-
soluit. Et hastâ diuini sui lateris in-
corporeum cor Tyranni perfora-
uit. Illic cõtriuit robora arcuum
cùm in cruce tanquã sagittarios,
diuinarum manuũ neruos exten-
dit. Quámobrem si cum silentio

secutus fueris Christum, mox videbis vbínam Tyrannũ colligarit, & vbi huius caput suspenderit, quomodo carcerẽ disiecerit, quò vinctos eduxerit, quo pacto serpentem conculcauit, & vbi caput appenderit; quomodo Adamũ in libertatẽ asseruerit, quomodo Euã suscitarit, qua ratione inter mediã maceriam diruerit, quomodo sæuũ condemnauit Draconẽ, quomodo inuicta posuerit trophæa; vbi mortem morte affecerit, & qua ratione corruptionem corruperit, hominẽq; in pristina dignitate constituerit. Heri igitur œconomiâ legiones Angelorũ recusans dicebat Petro. Nónne possũ nunc exhibere plus quàm duodecim legiones Angelorũ? hodie vt Deo par est, simulq; bellicosè & heriliter descẽdit cõtra infernum, & mortẽ, & tyrãnum, per mortẽ, immortales incorporeorũ exercituum & cohortiũ inuisibilium nõ duodecim aliquas legiões, verùm myrias myriadas & chilias chiliadas Angelorũ, Archangelorum, potestatum, Thronorum throni expertium, senis alis præditorum, alis carentiũ, multoculorum, oculos nõ habentiũ cœlestiũ co-

χριστῷ, νῦν ὄψῃ ποῦ μὲν τὸν τύραννον ἔδησε. ποῦ δὲ τὴν τούτου κεφαλὴν ἀνήρτησε, πῶς δὲ τὸ δεσμοτήριον ἀνέσκαψε, ποῦ δὲ τοὺς δεσμότας ἐξήγαγε, πῶς δὲ τὸν ὄφιν ἐπάτησε. καὶ ποῦ τὴν κάραν ἐκρέμασε. πῶς δὲ τὸν Ἀδὰμ ἠλευθέρωσε, καὶ πῶς τὴν Εὔαν ἀνέστησε, καὶ πῶς τὸ μεσότειχον ἔλυσε, καὶ πῶς τὸν πικρὸν κατεδίκασε δράκοντα καὶ πῶς τὰ ἀήττητα ἔστησε τρόπαια. ποῦ δὲ τὸν θάνατον ἐθανάτωσε, καὶ πῶς τὴν φθορὰν κατέφθειρε, καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἀρχαῖον κατέστησεν ἀξίωμα. Χθὲς τοίνυν οἰκονομικῶς τὰς λεγεῶνας τῶν ἀγγέλων παραιτούμενος λέγων τῷ Πέτρῳ· ὅτι δύναμαι ἄρτι παραστῆσαι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων· σήμερον θεοπρεπῶς ὁμοῦ τε καὶ πολεμικῶς, καὶ δεσποτικῶς κάτεισι κατὰ τοῦ ᾅδου καὶ θανάτου. καὶ τύραννον διὰ θανάτου τὰς ἀθανάτους τῶν ἀσωμάτων στρατευμάτων καὶ ταγμάτων ἀοράτων οὐ δώδεκα τινὰς λεγεῶνας ἀλλὰ μυρίας μυριάδας καὶ χιλίας χιλιάδας ἔχων ἀγγέλων, ἀρχαγγέλων, ἐξουσιῶν, θρόνων ἀθρόνων, ἑξαπτερύγων ἀπτερύγων, πολυομμάτων ἀομμάτων, οὐρανίων ταγμάτων. ἅτε

δὴ ἅτε ὡς οἰκεῖον δεσπότην καὶ βασιλέα περιπεμπούσας καὶ δορυφορούσας καὶ τιμώσας Χριστὸν· οὐ συμμάχους ἄπαγε. Ποίας γὰρ καὶ συμμαχίας ὁ παντοδύναμος ἐπιδεέται Χριστὸς; ἀλλ' ὀφειλούσας ὁμοῦ καὶ φιλούσας τῷ ἑαυτῷ ἀεὶ παρίστασθαι Χριστῷ τῷ Θεῷ φερέγγειοι τίνες δορύφοροι, ὁπλῖται καὶ σκηπτοῦχοι λαμπροὶ τῆς θείας ὀξεῖς δεσποτικῆς σκηπτουχίας. νεύματι μόνῳ σπουδῇ τῷ θείῳ τάχει ἀλλήλαις προφθανούσας ὁμοῦ εἰς ἔργον ἀγούσας τῇ κελεύσει τὴν πρᾶξιν. καὶ τῇ νίκῃ κατεστεμμένας πρὸς ἐχθρῶν καὶ παρανόμων παρατάξεις. διό δη καὶ καλιούσας τότε, δρόμοι ὁμοῦ τε καὶ σύνδρομοι τῷ Θεῷ καὶ δεσπότῃ ἐπὶ τὰ ἐν ἅδῃ καὶ ὑπόγεια καὶ γῆς ἁπάσης βαθύτερα. τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων ὑποχθόνια οἰκητήρια ἐξάγων ἐν ἀνδρείᾳ, τοὺς ἀπ' αἰῶνος πεπεδημένους. ὡς γοῦν τὰ παντόθυρα καὶ ἀνήλια καὶ πανέσπερα τοῦ ᾅδου δεσμωτήρια καὶ οἰκητήρια, καταδύσεις καὶ σπήλαια ἡ θεόδημος τοῦ δεσπότου κατέλαβεν αἰγλήφορος παρουσία,

hortium. Nimirum veluti ꝓpriū Dominū & Regem ſolenni pompa deducentes,& caterua ſtipātes, debitóque honore proſequentes Chriſtū; non autem vt adiutrices. apageſis. Qualibus etenim ſocialibus copijs omnipotens indiget Chriſtus? verùm quòd debent, iuxtà & amant ſuo ſemper Chriſto Deo adſtare, tanquam aliqui armigeri ſtipatores, graui armatura contecti,& ſceptriferi ſplēdidi, celeréſq; diuini Herilis & Regalis ſceptri. Ad nutum ſolum,ſumma alacritate celeritatē diuinam mutuò anteuertentes, ſimul cum iuſſu ad effectū deducentes rem demandatā, & ad victoriam inſtructos, contra hoſtium & improborum manipulos. Quaꝓpter & tūc deſcendebāt, curſum ſimul & cōcurſum celerantes cū Deo & Domino in infera & ſubterranea, & omni terra profundiora, quę ſunt à ſæculo cōſopitorum, latebroſa domicilia, cùm educeret in fortitudine à ſæculo in cōpedibus habitos. Poſtquam igitur vndiq; foribus munitos, & nullum ſolem, ſempiternas autem tenebras habentes inferni carceres, domoſq;, latibula & ſpeluncas, Domini, vnà cum diuino populo, occupauit ſplendor corruſcans aduentus

anteuer-

anteuertit omnes Gabriel Princeps exercitus, tanquã hic, qui ex more gaudij fausta feliciaq; nuncia hominibus ferre assueuit, & mandatũ quoddam forte cõsentaneum ordini Archangelorũ, & ordini Principum militiæ clarã & leoninã vocẽ ad aduersas potestates. & ait: Tollite portas vos, qui inter vos Principes estis. Cũ quibus clamat & Michael, Et eleuamini portę æternę. Deinde & Virtutes aiunt: Discedite ianitores impbi. Deinceps & potestates magna vi & potẽtia: Cõtereamini catenę insolubiles. Et alius: Cõfundamini pudore aduersi hostes. Et alius: Timete tyrãni iniqui. & veluti ex aliqua formidabili & inuicta potẽtissimi regij trimuphalis exercitus acie, horror quidã & turbatio & timor trepidus Domini inuictissimi hostes ĩuadit: sic quoque & in illos qui erant in inferno ex inopinato Christi aduentu, in loca subterranea repẽtè désuper facta est ex fulgore tenebrarũ offusio, aduersarum inferni potestatum oculorũ aciem hebetans, quę vociferationes tanquã aliqua tonitrua audiebãt, & exercitus vi magna

προφθάνει πάντας Γαβριὴλ ἀρχιστράτηγος· ἅτε δὴ ἅτε ἐξ ἔθους ὢν χαρᾶς εὐαγγελία ἀνθρώποις φέρειν καὶ ῥῆσιν τινὰ ἰσχυρὰν ἀρχαγγελιωτάτων καὶ στρατηγικωτάτων λαμπρὰν καὶ λεοντιαίαν φωνὴν πρὸς τὰς ἐναντίας δυνάμεις. καὶ λέγει. Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. μεθ᾽ ὧν βοᾷ καὶ Μιχαήλ· καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰόνιοι. εἶτα καὶ αἱ δυνάμεις φησὶν· ἀπόστητε πυλωροὶ οἱ παράνομοι. εἶτα καὶ ἐξουσίαι μετ᾽ ἐξουσίας. Συντρίβητε αἱ ἀλύσεις οἱ ἄλυτοι. καὶ ἄλλος· αἰσχύνθητε ἐναντίοι πολέμιοι. καὶ ἕτερος· φοβίθητε τύραννοι. καὶ καθάπερ ἐπί τινος φοβερᾶς καὶ ἀηττήτου παντοδυνάμου βασιλικῆς τροπαιούχου στρατοῦ παρατάξεως φρική τις καὶ τάραχος καὶ φόβος κατάδυνος τοῖς τοῦ ἀκαταγωνίστου δεσπότου ἐπιπίπτει ἐχθροῖς· οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐν ἅδου ἐκείνοις καὶ παραδόξου Χριστοῦ ἐν τοῖς καταχθονίοις παρουσίας ἐξέφνης ἐγένετο ἄνωθεν ἀστραπῆς ἡ ἀμαύρωσις τῶν ἐναντίων τοῦ ἅδου δυναμέων τὰς ὄψεις σκοτειζούσα καὶ βροντοφώνων βοῶν ἀκουόντων καὶ στρατῶν κελευόντων

κελευόντων λέγοντας· ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· οὐ γὰρ ἀνοίξατε, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν θεμελίων ταύτας ἄρετε, ἐκριζώσατε, μεταστήσατε εἰς τὸ μηκέτι κλείεσθαι. ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, οὐχ ὡς ἀδυνατοῦντες τοῦ παρόντος δεσπότου καὶ θυρῶν κεκλεισμένων ὅτε κελεύει εἰσέρχεσθαι, ἀλλὰ δραπετοδούλως ὑμῖν ἐπιτρέποντος τὴν τῶν πυλῶν τῶν αἰωνίων ἔπαρσιν. καὶ μετάστασιν καὶ κατάκλασιν. διὸ οὐδὲ τοῖς δήμοις ὑμῶν· ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς δοκοῦσιν παρ' ὑμῶν εἶναι ἄρχουσιν, αὐτοῖς ἐπιτρέπει λέγων· ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ὑμῶν, ἀλλ' οὐκ ἄλλων τινῶν. λοιπὸν ἄρχοντες. εἰ γὰρ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων κακῶς ἄρξατε. ἀλλ' οὐκ ἔτι λοιπὸν αὐτῶν, ἀλλ' οὐδ' ἄλλων ἀλλ' ὑμῶν, ἀλλ' οὐδ' αὐτῶν ὑμῶν ἔσεσθαι ἄρχοντες. πάρεστι γὰρ Χριστὸς ἡ οὐράνιος θύρα· ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τῶν τοῦ ᾅδου δυσμῶν. κύριος ὄνομα αὐτοῦ. καὶ τοῦ κυρίου κυρίου ια διέξοδοι τῶν τοῦ θανάτου. ὑμεῖς ἐποιήσατε τὰς εἰσόδους τὰς διεξόδους αὐτὸς ποιῆσαι παραγέγονεν. Διὸ μὴ μέλλετε· Ἄρατε πύλας καὶ τα-

magna imperantes: Tollite portas vos, qui inter vos Principes estis. non aperite, sed ex ipsis fundamentis eas tollite, radicitùs euellite, trāsponite; vt nō ampliùs claudātur. Tollite portas, qui inter vos Principes. Non quòd tàm impotēs esset hic dominus, vt & portis occlusis si vellet ingredi nō posset; verū vt seruis fugitiuis vobis imperat portarum ęternarum sublationē, amotionē, & confractionem. Quócirca nō turbis vestris, verùm ipsis qui vidētur apud vos esse Principes, imperat dicēs: Tollite portas vos, qui inter vos estis Principes. inter vos: sed non inter alios quospiam. extremùm Principes. Etsi enim hucusque à sęculo sopitos malè imperio pressistis; verùm nō iam ampliùs inter eos, nec inter alios, sed inter vos ipsos; verùm nec inter vos ipsos eritis Principes: adest enim Christus ianua cœlestis: viā sternite, q conscendit super inferni vincula. Dominus nomen eius: & Domini Domini trāsitus per portas mortis. Vos fecistis introitus: exitus ipse facere aduenit. Quare ne cūctemini: Tollite portas & celera-

te,

te, & ne differte. Si verò cunctandũ esse vobis ducitis, ipsis portis, sine manu, vestráq; sponte subsulite impero, & eleuamini portæ æternæ. Simul Potestates exclamarunt, simul portæ exsiluerunt. simul catenæ solutæ sunt, simul pessuli confracti sunt, simul claustra conciderunt, simul fundamenta carceris concussa, simul aduersę Potestates in fugam conuersæ: alter alterum trudens, & alius cum alio pedem pede implicitus, altérque alterum spissè circumplexus: horruerunt, trepidarunt, obstupuerunt, turbati, immutati, tumultuatíque sunt: steterunt, simúlq; obstupefacti sunt: æstuarunt, simul & tremuerunt. Et ille quidem ore hianti stabat, hic genibus faciem obtegebat, & alter pronus congelabat, alter verò tanquam mortuus rigebat: alius stupore corripiebatur. alius distorto ore iacebat, & alius intrò fugiebat. Illic enim tunc discĩdit Christus in hac consternatiõe capita Dynastarum: illic contremuerunt in eo, illic laxarunt frena sua, dicentes: Quis est iste Rex gloriæ?

καὶ ταχύνατε. ἄρατε καὶ μὴ ἀναβάλλεσθε. εἰ δὲ ἀναμένειν νομίζεται αὐταῖς ταῖς πύλαις ἀχειρὶ καὶ αὐτοματοὶ ἄιρεσθε ἐπιτρέπομαι. καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι. ἅμα αἱ δυνάμεις ἐβόησαν· ἅμα αἱ πύλαι ἐπάρθησαν. ἅμα αἱ ἁλύσεις ἐλύθησαν, ἅμα οἱ μοχλοὶ κατεκλάσθησαν, ἅμα τὰ κλεῖθρα ἐξέπεσαν. ἅμα τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου ἐδονήθησαν. ἅμα αἱ ἐναντίαι δυνάμεις εἰς φυγὴν ἐτράπησαν, ἕτερος ἕτερον συνωθούμενος. καὶ ἄλλος πρὸς ἄλλον συμποδιζόμενος καὶ ἕτερος ἕτερον περισφιγγόμενος. ἔφριξαν, ἐσαλεύθησαν, κατεπλάγησαν, ἐταράχθησαν, ἠλλοιώθησαν, ἐθρούθησαν, ἔστησαν ὁμοῦ καὶ ἐξέστησαν, ἠπόρησαν ὁμοῦ καὶ ἐτρόμαξαν. καὶ ὁ μὲν κεχηνὸς ἵστατο. ὁ δὲ τοῖς γόνασι τὸ πρόσωπον συνεκάλυπτε. καὶ ἄλλος πρηνὴς ἀπεπήγνυτο, καὶ ἕτερος ὡσεὶ νεκρὸς ἀπεστηλοῦτο, καὶ ἄλλος τῷ θάμβει κατείχετο, καὶ ἕτερος οὐρανίων ἠλοιωμένος κατέκειτο, καὶ ἄλλος ἐνδώτερον ἔφευγεν. ἐκεῖ γὰρ τότε διέκοψε Χριστὸς ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν· ἐκεῖ ἐσείσθησαν ἐν αὐτῷ, ἐκεῖ ἠδίνοιξαν χαλινοὺς αὐτῶν λέγοντες· Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς

σιλεὺς τῆς δόξης; τὶς ἐστὶν οὗτος ὁ
τοσοῦτος ὁ μετὰ τοσούτων τοιαῦτα
ἐνταῦθα ἐπιτελῶν θαύματα; τὶς
οὗτος ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης ὁ ἐν
ἅδῃ ποιῶν νῦν τὰ οὐδέποτε ἐν
ἅδῃ γενόμενα; τὶς οὗτος ὁ ἐξάγων
ἔνθε τοὺς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους.
τὶς ἐστὶν οὗτος ὁ λύσας καὶ καταλύ-
σας ἡμῶν τῶν ἀηττήτων τὸ θράσος
καὶ τὸ κράτος. καὶ ἐξάγων ἐκ τῆς τοῦ
ἅδου φυλακῆς τοὺς ἀπ' αἰῶνος πε-
πεδημένους; πρὸς οὓς ἀνέκραζον αἱ
τοῦ δεσπότου δυνάμεις λέγουσαι.
Μαθεῖν βούλεσθε ὦ παράνομοι τύ-
ραννοι, τὶς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς
δόξης; κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός.
κύριος δυνατὸς καὶ ἰσχυρὸς, καὶ ἀήττη-
τος ἐν πολέμοις. οὗτος ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ
ἐκ τῶν οὐρανίων ἁψίδων ἐξορίσας καὶ
ἀπορρίψας ὑμᾶς ὦ δείλαιοι καὶ πα-
ράνομοι τύραννοι. ἐκεῖνος οὗτος ἐστὶν ὁ
ἐν ὕδασι Ἰορδάνου συντρίψας τὰς
κεφαλὰς τῶν δρακόντων ὑμῶν. οὗτος
ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ διὰ σταυροῦ στηλιτεύσας
καὶ θριαμβεύσας. καὶ νεκρώσας ὑμᾶς.
ἐκεῖνος οὗτος ἐστὶν ὁ δήσας καὶ ζοφώ-
σας καὶ τῇ ἀβύσσῳ παραπέμψας ὑ-
μᾶς. οὗτος ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ πυρὶ αἰω-
νίῳ καὶ γεέννῃ παραπέμπων καὶ ἀ-
πολλύων ὑμᾶς. λοιπὸν μὴ μέλλε-
τε. μηδὲ ἀναμένετε ἀλλὰ σπεύ-
σατε, καὶ τοὺς δεσμίους ἐξάξατε.

gloriæ? quis est hic tantus, qui cũ
tantis talia hic patrat miracula?
Quis est iste Rex gloriæ, qui ea
nunc in inferno facit, quæ nun-
quam in inferno facta sunt? Quis
hic, qui educit hinc à sæculo sopi-
tos? Quis est hic, qui soluit & dis-
soluit nostrã inuictam audaciam,
& potentiam, & qui educit ex in-
ferni custodia à sæculo in compe-
dibus habitos? Contra quos vo-
ciferabantur Domini Virtutes,
dicentes: Scire vultis ô impro-
bi Tyranni, quis sit iste Rex glo-
riæ? Dominus fortis & potens,
Dominus potens & fortis & in-
superabilis in prælijs. Hic ille est
qui ex cœlestibus orbibus expu-
lit & proiecit vos ô miseri & ini-
qui Tyranni. Hic ille est qui in
aquis Iordanis cõtriuit capita Dra
conum vestrorum. Ille ipse est,
qui vos per crucem proscripsit,
de vobis triumphauit, & morte
affecit vos. Hic ille est qui vinxit,
& obtenebrauit & in abyssum
transmisit vos. Ille ipse est, qui
in ignem æternum & gehennam
transmittit, & perdit vos. Quare
ne cunctemini, nec tardate, sed
properate, & vinctos educite,

quos ad hoc vsq; tēpus malè absorbebatis. vestrū enim imperium iam dissolutum est, vestra tyrannis iam desijt, vester fremitus grauiter repressus est, vestra iactantia ad finem deuenit, vestrum robur conculcatum est, & interijt. Hæc heriles heri Potētiæ, aduersis Potentijs dicebant: simulque properabant. Et hi quidem carcerem ex ipsis fundamentis diruebant, illi verò contrarias Potestates persequebantur, quæ ex exterioribus conclauibus fugiebant in interiora. Et alij latibula, & presidia, & speluncas perscrutabantur, & cursitabant. alij, alter alterum aliúnde Domino atrahebant, & alij tyrannum vinculis insolubilibus vinciebant, alij à sæculo vinctos dissoluebant: et alij dabant mandata, alij obsequebātur quàm celerrimè. et hi quidē intrò ingredièti Domino præcurrebant: hi verò vt Regē & Deum victoriosi circúmcirca sequebantur. Hæc nimirùm igitur ad eum modū, sed & præter hæc, cùm in inferno fierēt, omnesq; clamarēt, tumultuarentur, & trepidarent: quòd aduentus Domini ipsa infima

ORATIO

οὓς μέχρι καὶ νῦν κακῶς κατεπίετε. τὸ γὰρ ὑμέτερον κράτος λοιπὸν καταλέλυται. ἡ ὑμῶν τυραννὶς λοιπὸν πέπαυται. τὸ ὑμέτερον φρύαγμα, δεινῶς κεκατείργηται. ἡ ὑμῶν μεγαλαυχία εἰς τέλος ἐκλέλοιπεν, ἡ ὑμῶν ἰσχὺς πεπάτηται καὶ ἀπώλετο. ταῦτα αἱ δεσποτικαὶ τοῦ δεσπότου δυνάμεις ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν ἔλεγον. ὁμοῦ τε καὶ κατέσπευδον. καὶ οἱ μὲν τὸ δεσμωτήριον ἐξ αὐτῶν τῶν θεμελίων κατεσκάπτον. οἱ δὲ τὰς ἐναντίας ἐξουσίας κατεδίωκον ἐκ τῶν ἐξοτέρων ταμείων φευγούσας ἐνδότερον. καὶ ἄλλοι τὰς καταδύσεις καὶ τὰ φρούρια καὶ τὰ σπήλαια διερεύνον, καὶ ἔτρεχον. καὶ ἕτεροι ἄλλος ἄλλον ἄλλοθεν τῷ δεσπότῃ προσέφερον, καὶ ἄλλοι τὸν τύραννον δεσμοῖς ἀλύτοις ἔδεσμευον, καὶ ἕτεροι τοὺς ἀπ' αἰῶνος δεσμίους ἀπέλυον. καὶ ἄλλοι ἐπέταττον, καὶ ἕτεροι ὑπούργουν ὡς τάχιστα. καὶ οἱ μὲν εἰσερχομένου τοῦ δεσπότου ἐνδότερον προέτρεχον: οἱ δὲ ὡς βασιλεῖ καὶ Θεῷ νικηφόροι περιέπεντο. τούτων δὴ λοιπὸν οὕτως ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τούτων ἐν τῷ ᾅδῃ γινομένων τε καὶ βωομένων θρυλλουμένων ἁπάντων καὶ σειομένων, ὡς ἡ παρουσία τοῦ δεσπότου αὐτὰ τὰ κατώτατα τῶν κατω-

κατωτάτων καταλαμβάνειν ἔμελλεν. ὁ Ἀδὰμ ἐκεῖνος ὁ πάντων ἀνθρώπων πρωτόκτιστος καὶ πρωτόπλαστος καὶ πρωτόθνητος ἐνδότερος πάντων μετὰ πολλῆς τῆς ἀσφαλείας δέσμιος κατεχόμενος. ἤκουσε τῶν τοῦ δεσπότου ποδῶν πρὸς τοὺς δεσμίους εἰσερχομένων, καὶ ἐγνώρισε τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ περιπατοῦντος καὶ στραφεὶς πρὸς ἅπαντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἀπ' αἰῶνος δεσμίους καὶ φησί. φωνὴν ποδῶν τινὸς ἀκούω πρὸς ἡμᾶς εἰσερχομένου. καὶ ἐὰν ὅλως ἐνταῦθα ἐκεῖνος παραγενέσθαι κατηξίωσεν ἡμεῖς τῶν δεσμῶν ἠλευθερώθημεν. ἐὰν ὅλως ἐκεῖνον μεθ' ἡμῶν ὀψόμεθα ἡμεῖς τῶν τοῦ ἅδου λυτρούμεθα. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ Ἀδὰμ πρὸς πάντας τοὺς συγκαταδίκους αὐτοῦ λέγοντος, εἰσῆλθεν ὁ δεσπότης πρὸς αὐτοὺς, τὸ νικητικὸν ὅπλον τοῦ σταυροῦ κατέχων. ὃν ἰδὼν ὁ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος, καὶ τῇ ἐκπλήξει τὸ στῆθος τύψας ἐβόησε πρὸς πάντας, καὶ εἶπεν· ὁ κύριος μου μετὰ πάντων. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Χριστὸς, λέγει τῷ Ἀδάμ· καὶ μετὰ τοῦ πνεύματος σου. καὶ κρατήσας αὐτοῦ τῆς χειρὸς ἀνίστησι, λέγων· Ἔγειρε ὁ κατεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάνσει σοι ὁ Χριστός.

ἐγὼ

ma infimorum occupatus esset? Adam ille, qui ante omnes homines primò creatus, & primò factus, primóque mortuus, interior omnibus, cum magna custodia in vinculis habitus, inaudiuit Domini pedum ad vinctos aduenientium, & cognouit sonitum eius in carcere deambulantis, & conuersus ad omnes vnà secum à sæculo vinctos, ait: Sonitum pedum cuiusdam audio, qui ad nos ingreditur. Et si omninò huc ille aduenire dignatus est, nos è vinculis liberati sumus. Si omninò illum nobiscum adesse viderimus, nos è vinculis inferni redimimur. Hæc & alia Adamo ad omnes vnâ secum condemnatos dicente, ingressus est dominus ad eos, victricia arma crucis tenens. Quem cùm vidit Adam primò factus, præ stupore pectore verberato, exclamauit ad omnes, dixitque: Dominus meus cum omnibus. Et respondens Christus, dicit Adamo: Et cum spiritu tuo. & apprehēsa manu excitat, dicens: Expergiscere qui dormis, & surge à mortuis, & illucescet tibi Christus. Ego De-

 us tu-

us tuus, qui propter te extiti filius tuus, qui propter te, & propter hos qui sunt oriũdi à te. Nũc dico & per potestatẽ impero, qui in vinculis, exite; & q̲ in tenebris, illuminamini; & sopiti, resurgite. Tibi præcipio, expergiscere qui dormis; etenim nõ ideo te feci, vt in inferno cõtineare vinctus. Surge à mortuis, ego sum vita mortuorũ. Surge opus manuum mearum: surge species mea, quæ ad imaginem meã facta es. * Expergiscere, exeamus hìnc: tu enim in me, & ego in te, vna & indiuisa sum facies. Propter te Deus tuus, extiti filius tuus: propter te Dominus, sumsi tuam speciẽ serui: propter te, qui sum supra cœlos, veni in terram, & subtùs terram: propter te hominem extiti tanquam homo, auxilio destitutus, inter mortuos liber: propter te, qui ex horto egressus es, ex horto Iudæis traditus, & in horto affixus sum. Aspice faciei meæ sputa, quę quidem propter te suscepi, vt te restituerem in pristinam inspirationis dignitatem. Aspice mearum maxillarum alapas quas sustinui, vt tuam corruptam speciẽ refor-

* Locus corruptus.

Ἐγὼ ὁ Θεὸς σου, ὁ διά σε γέγονα υἱὸς σου, ὁ διά σε καὶ τοὺς ἀπό σου. Νῦν λέγω καὶ κατ᾽ ἐξουσίαν ἐπιτρέπω τοῖς ἐν δεσμοῖς, ἐξέλθετε· καὶ τοῖς ἐν σκότει, φωτίσθητε. καὶ τοῖς κοιμένοις, ἀνάστητε. Σοὶ διακελεύομαι ἔγειρε ὁ καθεύδων· οὐ γὰρ διὰ τοῦτο σε πεποίηκα, ἵνα ἐν ᾅδῃ κατέχεσαι δέσμιος. ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, ἐγὼ εἰμὶ ἡ ζωὴ τῶν νεκρῶν. ἀνάστα πλάσμα τὸ ἐμὸν, ἀνάστα μορφὴ ἡ ἐμὴ καὶ κατ᾽ εἰκόνα ἐμὴν γεγενομένη. * Ἔγειρε ἄγωμεν ἐντεῦθεν, σὺ γὰρ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοι, ἓν καὶ ἀδιαίρετον ὑπάρχω πρόσωπον. διὰ σε ὁ Θεός σου, γέγονα υἱός σου· διά σε ὁ δεσπότης, ἔλαβον τὴν σὴν μορφὴν τοῦ δούλου· διὰ σε ὁ ὑπὲρ ἄνω τῶν οὐρανῶν, ἦλθον ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ κάτω γῆς· διά σε τὸν ἄνθρωπον γέγονα ὥσει ἄνθρωπος ἀβοήθητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύτερος· διὰ σε τὸν ἀπὸ κήπου ἐξελθόντα ἀπὸ κήπου Ιουδαίοις παρεδόθην καὶ ἐν κήπῳ ἐσταυρώθην. Ἴδε τοῦ προσώπου μου τὰ ἐμπτύσματα, ἅπερ διά σε κατεδεξάμην, ἵνα σε ἀποκαταστήσω εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐμφύσημα. Ἴδε μου τῶν σιαγόνων τὰ ῥαπίσματα ἃ κατεδεξάμην, ἵνα σου τὴν διαστραφεῖσαν μορφὴν

μορφὴν ἐπανορθώσω, εἰς τὸ κατ' εἰκόνα μου. Ἴδε μου τοῦ νώτου τὴν φραγέλωσιν ἣν κατεδεξάμην ἵνα σκορπίσω τῶν ἁμαρτιῶν σου τὸ φόρτιον, τὸ ἐπὶ τοῦ νώτου σου κείμενον. Ἴδε μου τὰς προσηλωθήσας χεῖρας, καὶ πόδας ἐν τῷ ξύλῳ, διὰ τοὺς σοὺς πόδας τοὺς κακῶς δραμόντας ἐπὶ τῷ ξύλῳ. τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἧς πάλαι ἡ ἀθέτησις γέγονεν. ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ καὶ τὴν σὴν πλαστὴν τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ πεποίημαι. Ἐγευσάμην διά σε χολὴν ἵνα ἰάσωμαί σοι τὴν διὰ βρώσεως ἐκείνης τῆς γλυκείας πικρὰν ἡδονὴν. Ἐγευσάμην ὄξος, ἵνα καταργήσω τοῦ σοῦ θανάτου τὸ δριμὺ, καὶ παραφύσιν ποτήριον. ἐδεξάμην σπόγγον, ἵνα ἐξαλείψω τὸ χειρόγραφόν σου τῆς ἁμαρτίας. ἐδεξάμην κάλαμον, ἵνα ὑπογράψω ἐλευθερίαν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων. ὕπνωσα ἐν τῷ σταυρῷ, καὶ ῥομφαία ἐνύγη μου τὴν πλευρὰν, διὰ σε τὸν ἐν παραδείσῳ ὑπνώσαντα καὶ τὴν Εὔαν ἐκ πλευρᾶς ἐξενέγκαντα, ἡ ἐμὴ πλευρὰ ἰάσατο τὸ ἄλγος τῆς πλευρᾶς. ὁ ἐμὸς ὕπνος ἐξάξει σε ἐκ τοῦ ἐν ᾅδῃ ὕπνου. ἡ ἐμὴ ῥομφαία ἔστησε τὴν κατά σου στρεφομένην ῥομφαίαν. Ἔγειρε ἄγωμεν ἐντεῦθεν. ἐξήγαγέ σε ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τῆς παραδείσου· ἀποκαθιστῶ σε οὐκ ἔτι ἐν παραδείσῳ ἀλλ' ἐν οὐρανίῳ θρόνῳ. ἐκώ-

reformarem ad imaginem meam. Aſpice mei tergi flagellationem, quam ſuſcepi, vt diſpergerem peccatorum tuorum onus, quod in tergo tuo iacet. Aſpice clauis adfixas meas manus, & pedes in ligno; propter tuos pedes, qui malè currebant ad lignum. Sexta die in qua olim abdicatio facta eſt; ſexta die & tui formationem in paradiſo feci. Guſtaui propter te fel, vt ſanarem tuam per eſcam illam dulcem, amaram voluptatem. Guſtaui acetum, vt abolerem tuę mortis acerbitatem, & præter naturam poculum. Suſcepi ſpongiam, vt delerem chirographum tui peccati. Suſcepi harundinem, vt ſubſcriberem libertatem generi humano. Dormiui in cruce, & romphæa penetrauit meum latus; propter te qui in paradiſo obdormiſti, & Euam ex latere protuliſti, meum latus ſanauit dolorem lateris. Meus ſomnus educet te ex inferni ſomno. Mea romphæa, romphæam ſtitit quæ contra te erat verſa. Surge eamus hinc, eduxit te hoſtis ex paradiſo, colloco te non ampliùs in paradiſo, ſed in cœleſti throno. Prohibui te à

te à ligno typico vitę, verùm ecce ego vnitus tibi ſum vita. Conſtitui Cherubim famuli in morem cuſtodire te, facio Cherubim more diuino, vt adorent te. Occultatus es à Deo vt nudus: verùm ecce occuluiſti in te Deum nudum. Indutus eras pudoris pelliceam veſtem; verùm indutus ſum Deus exiſtens tuæ carnis pelliceam veſtem. Quocirca ſurgite, eamus hinc, à morte ad vitam, à corruptione ad immortalitatem, à tenebris ad æternam lucem. Surgite eamus hinc, à dolore ad læticiam, ex ſeruitute in libertatem, ex carcere in ſuperiorem Hieroſolymam, ex vinculis in relaxamentum, ex captiuitate, ad paradiſi delicias, è terra in cælum. Ideo enim Chriſtus mortuus eſt & reſurrexit, vt & viuorum & mortuorum dominatum gereret. Quare ſurgite eamus hinc, pater enim meus cœleſtis, quæ perijt exſpectat ouem. Nonaginta nouem Angelorum oues, conſeruum opperiuntur Adam. Quando reſurget, & quando reuertetur Cherubicus thronus apparatus eſt? geruli feſtiui & parati! thala-

λυσά σε τοῦ ξύλου τοῦ τυπικοῦ τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἰδοὺ ἐγὼ ἡνώθην σοι ἡ ζωὴ. ἔταξα τὰ χερουβὶμ δουλοπρεπῶς φυλάττειν σε. ποιῶ τὰ χερουβὶμ θεοπρεπῶς προσκυνῆσαί σε. ἐκρύβης ἀπὸ Θεοῦ ὡς γυμνὸς· ἀλλ' ἰδοὺ ἔκρυψας ἐν ἑαυτῷ Θεὸν γυμνὸν. ἐνεδύθης τὸν τῆς αἰσχύνης δερματίνον χίτονα. ἀλλ' ἐνεδύθην Θεὸς ὢν τὸν τῆς σῆς σαρκὸς δερματίνον χίτονα. Διὸ ἐγείρεσθε ἄγωμεν ἐνθεῦθεν ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ἀπὸ τῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν, ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὸ αἰώνιον φῶς. ἐγείρεσθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆς ὠδύνης εἰς εὐφροσύνην ἀπὸ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν. ἀπὸ φυλακῆς εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. ἀπὸ τῶν δεσμῶν ἐπὶ τὴν ἄνεσιν. ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἐπὶ τὴν τοῦ παραδείσου τρυφὴν. ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν. ἐπὶ τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Διὸ ἐγείρεσθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν. ὁ γὰρ πατήρ μου οὐράνιος τὸ ἀπολωλὸς ἐκδέχεται πρόβατον. τὰ ἐννενίκοντα ἐννέα τῶν ἀγγέλων πρόβατα, τὸν σύνδουλον ἀναμένουσιν Ἀδάμ. πότε ἀναστέσεται, καὶ πότε ἀνέλθῃ χερουβικος θρόνος ἡυτρέπισται. οἱ αναφέροντες ὀξεῖς τε καὶ ἑτοιμοι. ὁ νυμ-

φῶν παρεσκεύασται τὰ ἐδέσματα ἕτοιμα. αἱ αἰώνιοι σκηναὶ καὶ μοναὶ ἕτοιμοι. οἱ θησαυροὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνεῴχθησαν ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία πρὸ αἰώνων ἡτοίμασται· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ οἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη ἃ ἀγαθὰ τὸν ἄνθρωπον περιμένουσι.

ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ δεσπότου λέγοντος, ἀνίστανται σὺν αὐτῷ πάντες οἱ ἐν τῷ ᾅδῃ, καὶ συνανίσταται καὶ ἡ Ἕυα. καὶ ἄλλα πολλὰ σώματα. πίστει τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένα. ἀνέστησαν κηρύττοντα τὴν τοῦ δεσπότου τριήμερον ἀνάστασιν. ἣν φαιδρῶς οἱ πιστοὶ ὑποδεξόμεθα καὶ ὀψώμεθα καὶ περιπτυξόμεθα μετὰ ἀγγέλων χορεύοντες, μετὰ τῶν ἀσωμάτων ἑορτάζοντες ὁμοῦ καὶ συνδοξάζοντες τὸν ὑμᾶς ἐκ τῆς φθορᾶς Χριστὸν ἀναστήσαντα, καὶ ζωοποιήσαντα. Ὧι ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι. νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἀμήν.

thalamus constructus est, æterna tabernacula & epulę apparatę. thesauri bonorum aperti sunt, regnúmq; cœlorum ante sæcula paratum est. Oculus non vidit, & auris non audiuit, & in cor hominis non ascendit, quæ bona hominem exspectant.

Hæc & talia Dominus cùm loqueretur, resurgunt cum eo omnes qui erant in inferno, surrexit vnà & Eua; & alia multa corpora, fide à sæculo consopita, resurrexerunt prædicantia Domini tertiâ die resurrectionem. Quam alacriter ô fideles suscipiemus, & videbimus, & amplectemur, cum Angelis choreas ducentes, cum incorporeis spiritibus festum celebrantes, simúlque gloria afficientes Christum, qui nos ex corruptione excitauit, & vitæ æternæ restituit. Cui gloria & imperium cum Patre principium non habente, & sanctissimo & optimo & viuificante suo Spiritu. Nunc & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

Tumulus Phœnicij

D. O. M.

SACRVM.

STANISLAO PHAENICIO. VITA INNOCENTISSIMA. MORIBVS LENISSIMIS. SIMPLICISS. CONSTANTISS. INGENIO ABSOLVTISSIMO PRAEDITO. E MEDIO LITTERARVM CVRSV, QVIBVS SE LABORE INDEFESSO CONSECRAVERAT, EREPTO.

CASPAR SOLCIVS
FRATRI DVLCISSIMO
SIMVLACHRVM HOC TVMVLI P.

HOSPES QVISQVIS ES. EXPECTATIONEM DE ME SVPRA HVMANVM MODVM EXCITAVERAM. MORS INTERVENIT. TV CAPE LAMPADA. ET PRO ME DECVRRE.

Δεῖ πονέειν οἷς γόνυ χλωρὸν.

Mors te Phœnici frater dulcissime nobis
Abstulit, ô non tu talia pollicitus.
Sed qui Pieridum peragrares culmina summa,
Et fieres sanctæ primus apex Sophiæ.
Hoc tua spondebat nobis innoxia vita,
Hoc pectus puris candidius niuibus.
Hoc labor indefessus, & ingenij inclyta vena,
Hoc forma, hoc pulchri lucidus oris honos.
At tu nunc degis cœlo meliore receptus.
Credo polum stellâ tùm caruisse aliqua.
Cuius tu vacuum supplesti splendidus orbem,
Forsan ad Orpheæ sydera clara lyræ,

ANNOTATIONES

REVERENDI PATRIS MAGI-stri Fratris Dominici Neapolitani Ordinis minorum Conuentualium S. Francisci Doctoris Theologi.

ILLVSTRISS. AC EXCELLEN. D. DOMINI IOANNIS IN SAMOSCIO SVpremi Cancellarii Regni Poloniæ nec non Academiæ Samoscen. Sacræ Theologiæ publici Lectoris. Super loca quæ aut ratione Græci textus, vel Latini censura cum emendatione opus habere videbantur, vnde & tales ipse apposui, vt quisquè illustre quidem opus perlegens inoffensa possit illud veritate gustare.

1. PAg. 3. versus 22. Saluti restituit eos qui crediderunt. *Intellige fide viua.*

2. Pag. 5. vers. 14. & 16. In medio duorum viuorum, *repone vtroq; loco, viuentium.*

3. Pag. 6. vers. 4. Illic Ioseph maritus nec maritus Mariæ *Intellige, toro non cognito.*

4. Pag. 8. vers. 1. Deum mortalium, *Intelligendum positum esse mortalium pro hominum, inclusiue non exclusiue pro aliis.*

5. Pag. eadē. vers. 16. Omnem compositam Domini hypostasim retulit, *Intellige omnem compositam hypostasim, scilicet carni vnitam Domini hypostasim, quando & anima cum diuinitate ad inferos iam descenderat, corpori tamen in sepulchro etiam vnita*

*diuinitati, in filij Dei persona quæ, & Græcè hypostasis, vt composi-
tio posita intelligatur pro vnione & li. Omnem, comprehendat
corpus & diuinitatem.*

6. Pag. eadem verſ. 17. Duplicem ſubſtantiã Chriſti accepit. *Intellige corpus, & diuinitatem.*

7. Pag. eadem verſ. 27. dono accepto Chriſto, *Intellige Christi corpore.*

8. Pag. 12. ver. 19. Hominem non ſimplicem. *Intellige corpus non solum, quia diuinitati vnitum.*

9. Pag. 16. verſ. 25. Abſque ſeiunctione, *rescribe non relinquens matrem, vt est in Græco.*

10. Pag. 17. verſ. 10. Et ianuas cauſa Thomæ non aperuit, *Sic accipe Non tantũ ianuis clausis ingressus est ad discipulos propter Thomam, sed verè vt modum seruaret corporis gloriosi, vnde quod nunc natura, ante resurrectionem fuit miraculum.*

11. Pag. 18. verſ. 14. A Deo per prædam abſtulit. *Interpretare, à Deo per peccatum in prædam abstulit.*

12. Pag. eadem verſ. 20. Omnibus infimis condemnatis inferior, *Condemnatis, intellige detentis in limbo.*

13. Pag. 19. verſ. 21. Dauid Dei parens, *repone progenitor.*

14. Pag. 20. verſ. 1. Vnde iuſti iniuſtique, *Corruptus in Græco locus est. Scriptũ est enim, non mortui laudabunt te Domine, neq; omnes qui descendunt in infernum &c. Iniusti igitur non offerunt preces: Sed pro detentis in purgatorio posset ritè manere, cum ratione pœnæ adhuc non solutæ aliquo dicebantur animæ modo iniustæ, secus autem de culpa.*

15. Pag. verſ. 3. & 4. In inferno erant detenti, & in tenebris, & vmbra mortis ſedebant. *Intellige adhuc cum iusti essent.*

16. Pag. eadem verſ. 8. Animatus vero, *corrige, Animabus.*

Pag.

17. Pag. 29. ver. 4. Adam primo mortuus. *Intellige, primo mortalis effectus per culpam.*

18. Pag. 30. verſ. 15. Indiuiſa ſum facies, *Intellige, indiſſimilis.*

19. Pag. eadem verſ. 22. Tanquam homo. *Intellige reſpectu figuræ peccati, quia, & verè tamen homo.*

20. Pag. 32. verſ. 5. Facio Cherubin more diuino vt adorent te. *Intelligendum de humanitate Chriſti, cui adoratio diuina debetur cæleſtium & inferiorum, ex vi vnionis, & propterea legas, vt adorent te in me.*

21. Pag. 33. verſ. Omnes qui erant in inferno. *Intellige, qui culpa vacabant.*

FINIS.

